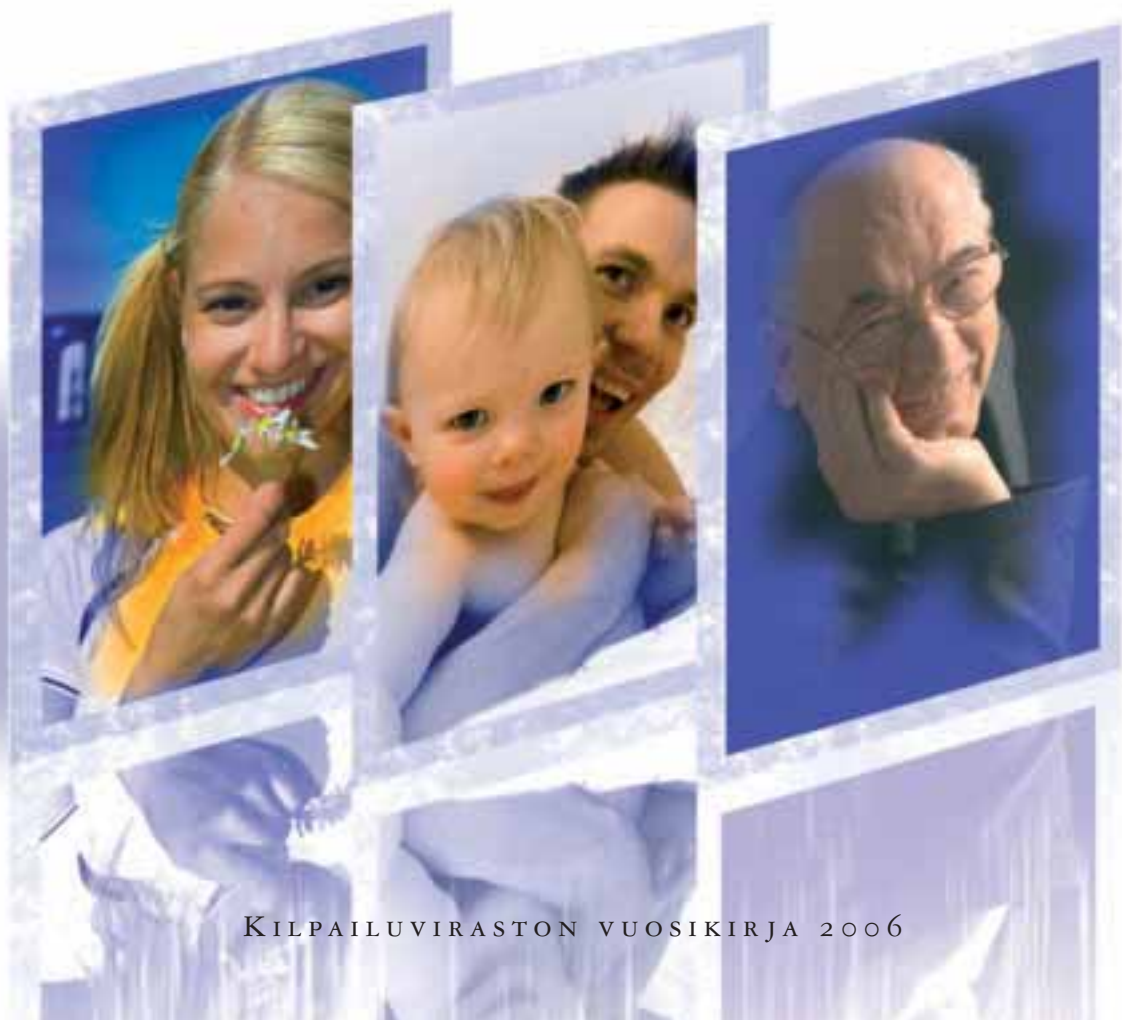

2006

Toimiva kilpailu tuo hyvinvointia ■

Toimitus
Ulkoasu ja taitto
Kuvat
Paino
ISSN

Kilpailuviraston viestintä
Rainer Puolakka, raDesign Oy
Jaanis Kerkis, Kuvakori.com
Libris Oy
0788-9291

Sisällys

Lukijalle	6
1 Kilpailuviraston toiminnan tavoitteet	8
2 Toimintaympäristön haasteet	10
3 Henkilöstö ja organisaatio	12
4 Toiminnan tuloksellisuus 2005	16
5 Kilpailun edistäminen	20
6 Yrityskauppa- ja valvonta	24
7 Määrä- ja markkina-aseman väärinkäytön valvonta	28
8 Kartellivalvonta	32
9 Jakelusopimuksia koskevat kilpailunrajoitukset	35
10 Kansainväliset asiat	36
11 Viestintä	38
• Markkinaoikeuden päätöksiä 2005	40
• Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksiä 2005	41
• Asiantuntijaluennot 2005	42
• Kotimaiset työryhmäedustukset 1.1.2006	43
• Kilpailuviraston yhteystiedot 1.5.2006	44

Vuosikirjan ruotsin- ja englanninkieliset versiot julkaistaan sähköisessä muodossa osoitteessa www.kilpailuvirasto.fi

Lukijalle

Kilpailuviraston ylijohtaja vaihtui vuoden 2005 alusta, ja vastuu viraston johtamisesta siirtyi allekirjoittaneelle. Tehtävä on osoittautunut haasteelliseksi ja antoisaksi. Julkisen hallinnon tuottavuuden parantamiseen tähtäävät toimenpiteet ovat lisänneet huolia viraston voimavarojen riittävydestä. Henkilöstön vaihtuvuus tuntuu sekin voimavaroissa. Uuden palkkausjärjestelmän merkitys viraston palkkakilpailukyvyyn parantamisessa nähdään tulevaisuudessa. Kilpailunrajoituksia koskevat säännöt ovat eurooppalaistuneet, ja aikaisemmin monesti vain tulkinta-apuna käytetty yhteisön kilpailuoikeus on muuttunut sovellettavaksi oikeudeksi. Yhteisön kilpailusääntöjen uuteen täytäntöönpanoasetukseen (1/2003) nojautuva jäsenmaiden kilpailuviranomaisten ja komission yhteistyö on luonut edellytykset puuttua tehokkaasti rajat ylittäviin kilpailunrajoituksiin.

Yhteisön kilpailusääntöjen yhdenmukaisen soveltamisen varmistamiseksi perustetun ECN -verkoston toiminta on vakiintunut kilpailunrajoituksia koskevien tietojen vaihdon ja tapauskäsittelyn kohdentamisen mekanismina sekä markkinakohtaisten työryhmien foorumina. Ensimmäiset kokemukset tapauksen käsittelyn siirtämisestä ja tietojen hankinnasta toisista jäsenmaista on saatu. Tulokset ovat lupaavia. Suomessa kilpailua rajoittavan ulkomaisen yrityksen toiminnan selvittämisessä ei ole enää ylivoimaisia ongelmia. On kuitenkin huolehdittava oikeudenkäyntiä ja täytäntöönpanoa koskevien prosessisääntöjen pysymisestä mukana tässä kehityksessä. ECN:n markkinakohtaiset työryhmät, joita on perustettu lähes kaikkia elinkeinotoiminnan aloja varten, ovat tärkeä väline yhteisen näkemyksen muodostamiseksi eri alojen kilpailuongelmista ja niiden käsittelystä.

Kilpailupolitiikkaan vaikuttavia eurooppalaisia kehityslinjoja on muitakin. Komissio on käynnistänyt joulukuun 2005 vihreällä kirjallaan keskustelun kilpailusääntöjen yksityisoikeudellisesta täytäntöönpanosta. Miksi unionin alueella on vireillä vain muutamia vahingonkorvauskanteita kilpailunrajoittajia vastaan, vaikka vuosittain annetaan satoja päätöksiä kilpailurikkomuksista? Kysymys on oikeutettu, mutta varovaisuus uudistuksissa lienee paikallaan, jos kilpailuoikeuden suojelukohde siirtyisi merkittävästi markkinoiden toimivuudesta yksittäisen elinkeinonharjoittajan tai kuluttajan vahingonkorvausoikeuden turvaamisen suuntaan. Yleiset siviilioikeudelliset oikeusturvakeinot ovat näiden intressien toteuttamista varten.

Komission joulukuinen keskustelupaperi määräävän markkina-aseman väärinkäyttökiellon (artikla 82) soveltamisesta pyrkii merkittäviin uudistuksiin. Rajoituksen taloudelliset vaikutukset ovat tulevaisuudessa ratkaisevassa asemassa väärinkäytön osoittamisessa. Komission linjaukset vaikuttavat myös kotimaisen rajoitusten selvittämiseen ja arviointiin. Määräävän markkina-aseman väärinkäytön tutkimisessa varmistetaan aikaisempaa syvemmällä tasolla ratkaisujen vedenpitävyydestä kilpailuekonomistien analyysissä. Sama kehitys näkyy vertikaalisia jakelutierajoituksia koskevissa asioissa ja osittain myös kilpailijoiden välisten yhteistyöjärjestelyjen arvioinnissa. Monimutkaistuva talous johtaa, syystäkin, hienosyisempään kilpailusääntöjen soveltamiseen.

Kotimaisen kilpailunrajoituslain toimeenpanossa vuosi 2005 oli kieltoperiaatteen vakiinnuttamisen aikaa. Kilpailuviraston selvitykset erityisesti paljaiden kartellien ja ”mustan listan” jakelutierajoitusten osalta viittaavat siihen, että halukkuus karkeaan kilpailunrajoituskieltojen rikkomiseen on yllättävän suuri. Tämä näyttää pitävän paikkansa, vaikka yrityksiä olisi jo sakotettu samoista rikkomuksista. Kieltoperiaatteen noudattamisen tiukkaa valvontaa on aiheellista jatkaa lisäämällä kiinnijäämisriskiä, saattamalla markkinaoikeuden käsiteltäväksi kaikki kieltojen rikkomiset ja nostamalla seuraamusmaksujen tasoa. Kysymys ei ole yksioikoisesta ”rangaistaan kun on rikottu” –periaatteesta, vaan siitä, että asiakkaiden ja kuluttajien pettäminen ja taloudellisen kehityksen jarruttaminen karkeiden kilpailunrajoitusten avulla ei saa kuulua suomalaisen markkinatalouteen. Kuluvan vuoden aikana tultaneen näkemään, mitä kieltoperiaatteen vakiinnuttaminen käytännössä tarkoittaa, kun muun muassa asfaltti- ja varosakartelliepäilyjen oikeuskäsittely markkinaoikeudessa pääsee vauhtiin.

Huhtikuussa 2006
Juhani Jokinen

1

Kilpailuviraston toiminnan tavoitteet

Kilpailuvirasto turvaa taloudellista kilpailua puuttamalla kilpailunrajoituslain ja EU:n kilpailusääntöjen vastaisiin kilpailunrajoituksiin sekä edistämällä muutenkin kilpailua. Lisäksi virasto valvoo yrityskauppoja ja hoitaa sen vastuualueelle kuuluvat kansainväliset tehtävät. Kilpailuvalvonnalla ja kilpailun edistämällä turvataan yrityksille yhtäläiset kilpailuolosuhteet markkinoilla.

Viraston toiminta tähtää hyvinvoinnin lisäämiseen yhteiskunnassa. Asiakkaat ja kuluttajat hyötyvät toimivista markkinoista halvempina hintoina, valintamahdollisuuksien lisääntymisenä, innovaatioina ja hyödykkeiden parempana laatuna.

”KILPAILUPOLITIIKAN PÄÄMÄÄRÄNÄ ON YLEENSÄ KAIKKIALLA
KULUTTAJIEN HYVINVOINNIN LISÄÄMINEN.
NÄIN ON MYÖS SUOMESSA.”

Toiminta-ajatuksensa toteuttamiseksi virasto

- käyttää mahdollisimman tehokkaasti kilpailulainsäädännön määrittämiä valvontakeinoja
- neuvoo yrityksiä ja muita sidosryhmiään kilpailuasioissa ja tarjoaa kilpailuun liittyviä asiantuntijapalveluja yhteiskunnallisen päätöksenteon tueksi
- edistää ja hyödyntää Suomessa ja ulkomailla tehtävää kilpailututkimusta
- lisää viestinnän avulla yleisön tietoisuutta kilpailun merkityksestä hyvinvoinnin parantamisessa
- vahvistaa toimiala- ja muuta osaamistaan ja suuntaa toimintaansa yhteiskunnan avaintoimialoille
- osallistuu kilpailuviranomaisten kansainväliseen yhteistyöhön Suomea parhaiten hyödyttävällä tavalla.

Kilpailusääntöjen toimeenpanossa virasto

- käyttää aktiivisesti päätöksentekovaltuuksiaan kiellettyjen kilpailunrajoitusten lopettamiseksi
- saattaa kaikki karkeat kilpailurikkomukset markkinaoikeuden käsiteltäväksi seuraamusmaksun määräämiseksi

- kohdistaa voimavaransa ensisijaisesti kansantalouden kannalta merkittäviin rajoituksiin
- painottaa ennaltaehkäisevää ja oma-aloitteista toimintaa suhteessa jälkikäteisvalvontaan
- kehittää kilpailunrajoitusten selvittämismenettelyä
- vahvistaa osaamistaan kilpailunrajoitusten taloudellisten vaikutusten arvioinnissa.

Kilpailun edistämisessä virasto

- syventää asiantuntemustaan kilpailun ja kokonaistaloudellisen kehityksen välisistä suhteista ja välittää tätä tietoa tehokkaasti päätöksentekijöille
- huolehtii käytettävissään olevin keinoin siitä, että taloudellisen toiminnan institutionaaliset kehykset ovat markkinoiden toimivuuden kannalta mahdollisimman suotuisat
- kehittää sidosryhmäyhteistyötä erityisesti julkisen hallinnon sisällä ja vahvistaa kilpailupolitiikan ja Kilpailuviraston roolia sääntelyn uudistamisessa.

2

Toimintaympäristön haasteet

Globalisaatio ja yhteiskunnan rakennemuutos

Elinkeinoelämän kansainvälistyminen on jatkunut viime vuosina kiihtyvällä nopeudella. Teollista tuotantoa siirtyy ulkomaille erityisesti sellaisilla aloilla, joilla työvoimakustannusten osuus kokonaiskustannuksista on suuri ja joilla valmis hyödyke on markkinoitavissa tehokkaasti myös kaukaisesta tuotantolähteestä. Työpaikkoja siirtyy pois Suomesta myös niillä palvelu-aloilla, joilla informaatio- ja kommunikaatioteknologia mahdollistavat tuotannon siirtymisen kauaksi palvelujen käyttäjästä.

Tieto- ja osaamisvaltainen palvelu- ja muu tuotanto laajenee toisaalta vastaavasti. Tähän myötävaikuttavat mm. väestön ikärakenteesta johtuva palvelujen kysynnän kasvu sekä käynnissä oleva julkisten palvelujen tuotantotapojen muutos. Myös EU:n sisämarkkinoiden laajeneminen ja kehittyminen on edistänyt palvelu-alojen kehittymistä. Palvelusektorin merkitys on kasvanut tasaisesti 1970-luvulta lähtien, ja nykyään sen osuus kokonaistuotannosta on Suomessa jo lähes 70 %.

Kansainvälistyminen merkitsee myös sitä, että ulkomaisia yrityksiä tulee yhä enemmän mukaan Suomen markkinoille. Osa yrityksistä perustaa Suomeen oman toimipisteen, osa hankkii joko kokonaan tai osittain

omistukseensa suomalaisia yrityksiä. Suomalaisten yritysten ulkomailta hankkimien liikevaihdon osuus yritysten kokonaisliikevaihdosta kasvaa niin ikään.

Euroopan komission aloitteet Lissabonin strategian toteuttamiseksi edellyttävät Suomessa erityisesti palvelumarkkinoiden kilpailun tehostamista. Kilpailulainsäädännön soveltaminen on yksi keino palvelualan tuottavuuden parantamiseen; sen ohessa huomion kohteena ovat mm. julkisen vallan harjoittama yritystoiminta sekä sääntely kilpailun esteenä.

Lisääntynyt kansainvälinen yhteistyö

Kilpailuviraston toimintaa on kevästä 2004 alkaen leimannut kilpailunrajoituslain uusien säännösten ja yhteisön kilpailusääntöjen täytäntöönpanouudistuksen käytännön toimeenpano. Jakelutiesopimuksissa on siirrytty kieltoperiaatteen soveltamiseen, horisontaalisten rajoitusten osalta luovuttu poikkeusluvista, ja rajoitusten arvioinnin lähtökohdaksi ovat tulleet yhteisön kilpailusäännöt ja niihin perustuva oikeuskäytäntö. EU:n jäsenvaltioiden väliseen kauppaan vaikuttaviin rajoituksiin sovelletaan nykyään suoraan EY:n perustamissopimuksen 81 ja 82 artikloja.

Kilpailusääntöjen yhdenmukaisen soveltamisen varmistamiseksi perustetun EU:n kilpailuviranomaisen verkoston (ECN) toiminta on jo vakiintunutta. EU-yhteistyön ohella kansainvälistä yhteistyötä tehdään aiempaa enemmän myös OECD:n kilpailukomiteassa sekä Pohjoismaiden, Baltian maiden ja Venäjän kanssa. EU:n laajentumispyrkimykset ja muu kansainvälistyminen ovat lisänneet merkittävästi myös jäsenyyttä hakevista maista ja esimerkiksi Kaukoidästä tulevien yhteydenottojen määrää.

Lisääntynyt kansainvälinen yhteistyö sitoo merkittävästi viraston muutenkin niukkoja resursseja ja asettaa henkilöstölle kansainvälisen mittapuun mukaisia osaamisvaatimuksia. Yhteistyön lisääntyminen ja syve-

”KILPAILUN MUKANAAN TUOMAT HYVINVOINTIVAIKUTUKSET
LEVIÄVÄT USEIN YHTEISKUNNASSA NIIN LAAJALLE,
ETTÄ NIITÄ ON LYHYELLÄ AIKAVÄLILLÄ VAIKEATA TUNNISTAA.”

neminen lisäävät toisaalta kaikkien yhteistyösapuolten ammattitaitoa ja mahdollisuuksia puuttua kilpailusääntöjen vastaisiin kilpailunrajoituksiin.

Tarve kilpailusääntöjen kehittämiseen?

Kilpailunrajoituslain uudistus 2004 onnistui sinänsä hyvin, mutta sivuutti kuitenkin osittaisuudistuksen luonteensa vuoksi eräitä tärkeitä yksityiskohtia. Lain toimivuutta jouduttaneekin lähitulevaisuudessa arvioimaan ainakin osittain uudelleen. Mahdolliset kehittämistarpeet koskevat mm. yrityskauppavalvonnan testiä eli sitä, millä edellytyksillä Kilpailuvirasto voi puuttua syntymässä olevaan keskittymään.

Suomessa nykyisin käytössä oleva yrityskauppatesti poikkeaa yhteisöoikeuden linjasta, mikä saattaa joissakin tapauksissa vaikeuttaa tutkimistoimivallan joustavaa jakamista komission ja jäsenvaltioiden kesken. Myös eräät menettelykysymykset kuten viraston

selvittämisvelvollisuuden laajuus ja julkisen vallan aikaansaamien kilpailunrajoitusten käsittelyedellytykset saattavat tulla lähivuosina uudelleenarvioinnin kohteeksi.

Monopolivoima seuraa Suomessa pitkälti lainsäädännöllisistä ja muista institutionaalisista tekijöistä, eikä ongelma aina ratkea perinteisen kilpailulainsäädännön tarjoamin keinoin. Ongelmaan puuttuminen edellyttää joko institutionaalisten tekijöiden muuttamista kilpailulle suotuisammaksi tai kilpailulainsäädännön keinovalikoiman kehittämistä.

Nähtäväksi jää myös se, missä määrin komission uudet linjaukset määräävän markkina-aseman väärinkäyttökiellon eli perustamissopimuksen artiklan 82 soveltamisesta tulevat vaikuttamaan kilpailusääntöjen soveltamiseen. Rajoitusten taloudellisten vaikutusten selvittäminen tulee joka tapauksessa nousemaan selvitystyössä aiempaa merkittävämpään rooliin.

3

Henkilöstö ja organisaatio

Organisaatiouudistus 2005

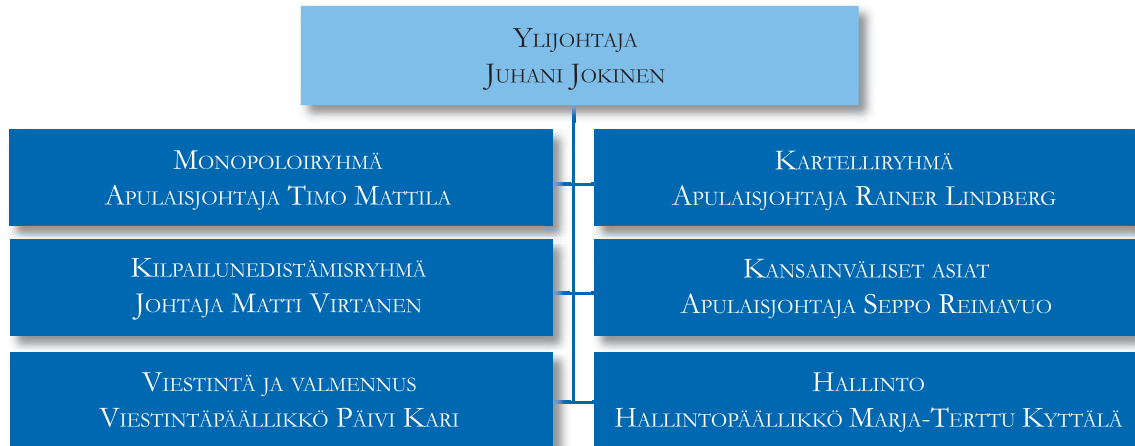
Kilpailuviraston henkilöstö työskentelee jakautuneena kuuteen ryhmään. Kilpailuvalvonnasta ja kilpailun edistämisestä vastaavat monopoliryhmä, kartelliryhmä ja kilpailunedistämisryhmä. Niiden tukena toimivat kansainvälisten asioiden ryhmä, viestintä- ja valmennusryhmä sekä hallintoryhmä. Suurin osa eli vajaat 40 viraston tutkijoista työskentelee joko monopolitai kartelliryhmässä. Kilpailun edistämisryhmässä työntekijöitä on tällä hetkellä kahdeksan ja kansainvälisten asioiden ryhmässä kuusi.

Monopoli- ja kartelliryhmien toiminta järjestettiin vuonna 2005 uudelleen niin, että ryhmien tutkijat jaettiin tutkimuspäällikköiden johtamiin pienryhmiin, joissa kussakin työskentelee 5-6 tutkijaa. Organisaatiomuutos on edistänyt muun ohella päätösten laatua ja yhdenmukaisuutta, kun uudistuksen yhteydessä muodostetut tiimit ovat voineet keskittyä nimenomaan tietynlaisiin kilpailunrajoituksiin tai tietyn toimialan erityispiirteisiin. Myös viraston neuvontatoiminta on jätteenöitynyt uuden työnjaon seurauksena.

- Monopoliryhmän vastuualueeseen kuuluvat määrävän markkina-aseman väärinkäyttöön liittyvät asiat sekä yrityskauppavalvonta.
- Kartelliryhmä käsittelee kartelli- ja muita kilpailijoiden välisiä yhteistyösopimuksia sekä jakelutierajoituksia.
- Kilpailunedistämisryhmän tavoitteena on vaikuttaa monitahoisesti ja ennaltaehkäisevästi elinkeinoelämän ja julkisen vallan aikaansaamiin kilpailunrajoituksiin. Ryhmän vastuualueeseen kuuluvat myös julkiset kilpailunrajoitukset.

”KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALALLE VUONNA 1988 PERUSTETUN KILPAILUVIRASTON TOIMINTA-AJATUKSENA ON TERVEEN JA TOIMIVAN TALOUDELLISEN KILPAILUN TURVAAMINEN SEKÄ TALouden TEHOKKUUDEN LISÄÄMINEN KILPAILUA EDISTÄMÄLLÄ JA SEN ESTEITÄ POISTAMALLA. HELSINGIN SILTASAARESSA SIJAITSEVASSA VIRASTOSSA TYÖSKENTELEE NYKYISIN NOIN 70 HENKILÖÄ.”

Kilpailuviraston organisaatio 1.5.2006

Monopoliryhmän pienryhmien vetäjät 1.5.2006

Yrityskauppavalvonta:
tutkimuspäällikkö Leena Passi

Määrävän markkina-aseman väärinkäyttö
(yleinen): tutkimuspäällikkö Ari Ahonen

Määrävän markkina-aseman väärinkäyttö
(erityistoimialat ml. televiestintä ja energia):
tutkimuspäällikkö Maarit Taurula

Kartelliryhmän pienryhmien vetäjät 1.5.2006

Kilpailijoiden välinen yhteistyö:
tutkimuspäällikkö Mika Hermas

Kilpailijoiden välinen yhteistyö:
tutkimuspäällikkö Arttu Juuti

Jakelutiesopimukset:
tutkimuspäällikkö Markku Tupamäki

Virasto on haluttu työpaikka

Kilpailuvirastossa on tällä hetkellä 70 virkaa. Henkilöstön vaihtuvuus on ollut kuitenkin viime aikoina suhteellisen suurta mm. virkavapauksien ja äitiys- ja vanhempainlomien vuoksi. Toteutunut henkilötyövuosimäärä jäi tästä syystä viime vuonna virkojen osalta 64,8 henkilötyövuoteen. Vapautuneita virkoja ja viransijaisuuksia täytettiin kuitenkin sitä mukaa kuin se oli mahdollista, ja vuoden lopussa henkilöstömäärä oli jo 69.

Noin 40 % viraston tutkijoista on peruskoulutukseltaan lakimiehiä ja toiset 40 % ekonomisteja. Myös loppuilla 20 prosentilla on pääsääntöisesti jonkin alan korkeakoulututkinto. Tutkijoiden joukossa on myös

useampia tohtoriksi väitelleitä ja jatkotutkintoja suorittavia henkilöitä. Henkilöstön keski-ikä on ollut jo pitkään suhteellisen alhainen; viime vuoden lopussa se oli 41,5 vuotta.

Vakinaisten ja määräaikaisten virkamiesten lisäksi virasto on jo usean vuoden ajan käyttänyt tehtävien hoitamiseen erityisesti tukitoimintojen lisäresursseina sihteeriharjoittelijoita ja siviilipalvelusmiehiä. Lisäksi virastossa työskentelee joka kesä kymmenkunta yliopistoharjoittelijaa. Nämä mukaan laskien viraston henkilötyövuosimäärä nousi viime vuonna 71,7 henkilötyövuoteen.

Kilpailuvirasto on työnhakijoiden määrästä päätellen haluttu työpaikka. Sekä vakinaisiin että määrä-

aikaisiin virkoihin hakee säännöllisesti useita kymmeniä hyvän peruskoulutuksen omaavia hakijoita. Sama koskee harjoittelupaikkoja. Syynä tähän lienee ennen muuta se, että viraston työtehtävät ovat haasteellisia ja monipuolisia ja tarjoavat tekijöilleen mahdollisuuden jatkuvaan kehittymiseen. Lisäksi virasto tarjoaa henkilöstölleen muun valtionhallinnon tapaan hyvät työehdot ja mm. vakinaisen viran mukanaan tuoma turvallisuutta.

Henkilöstömäärän kehitys vuosina 2003 – 2005

	2003	2004	2005
Virkojen lukumäärä 1.1.	67	67	67
- uudet virat	-	-	3
Virkojen lukumäärä 31.12.	67	67	70
Henkilötyövuodet, htv ¹			
- toteutuneet	67,5	66,4	64,8
Henkilötyövuodet, htv ²			
- toteutuneet	75	73	72
Lähtövaihtuvuus, % ³	6,1	14,7	9,0
Tulovaihtuvuus, %	9,1	8,8	11,9

¹⁾ virassa olevat ja määräaikaiset

²⁾ sisältää myös harjoittelijat ja siviilipalvelusmiehet

³⁾ lähtövaihtuvuus tässä = kokonaispoistuma (lukuun sisältyvät toisen työnantajan palvelukseen, eläkkeelle ja virkavapaille siirtyneet)

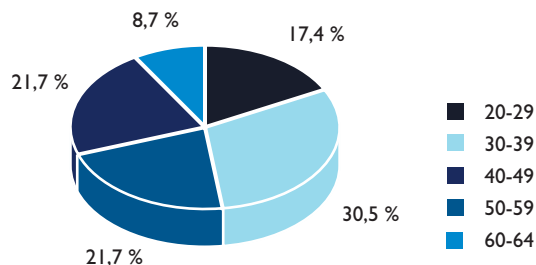
Alueellisten kilpailunrajoitusten selvittämisessä ja valvonnassa Kilpailuvirastoa avustavat lääninhallitukset. Lääninhallitukset olivat viime vuonna tulossopimuksissaan sitoutuneet käyttämään kilpailuvalvontaan yhteensä 7,1 henkilötyövuotta. Toteutunut henkilötyövuosimäärä jäi kuitenkin vain viiteen henkilötyövuoteen. Kilpailuasioita käsitteli lääninhallituksissa viime vuonna yhteensä 14 virkamiestä, joista viisi oli päälliköitä.

Henkilöstötunnuslukuja vuosina 2003 - 2005

	2003	2004	2005
Keski-ikä, vuotta	41,4	42,3	41,5
Tutkijakoulutus- ja korkea-asteen tutkintojen osuus, %	77,9	80,6	78,3
Määräaikaiset, %	16,2	7,5	10,1
Osa-aikaiset, %	0	3	2,9
Sairauspoissaolot, pv / htv	8,6	6,7	9,2
Työterveyshuollon kustannukset, euroa / htv	321	499	442
Työkunnan ja työtyytyväisyyden edistämiskustannukset, euroa / htv	238	268	473
Koulutuskustannukset, euroa / htv, ¹	521	769	519
Koulutukseen käytetyt työpäivät / htv	13,9	12,0	9,8

¹⁾ ei sisällä koulutusajan palkkakustannuksia

Henkilöstön ikäjakauma 2005

Työ vaatii monipuolista osaamista

Viraston ratkaisuille asetetaan EU:n kilpailusääntöjen toimeenpanouudistuksen jälkeen entistä kovemmat laatuvaatimukset yhdenmukaisen soveltamiskäytännön varmistamiseksi koko yhteisön alueella. Myös markkinaoikeudessa ja KHO:ssa ajettavien asioiden vaatavuustaso on viime vuosina kasvanut.

Kilpailulainsäädännön hallitsemisen ohella tutkijoilta edellytetään elinkeinotoiminnan ja yhteiskunnan mekanismien tuntemusta sekä kykyä taloudelliseen analyysiin. Näiden lisäksi on hallittava myös tutkintatekniikka sekä hallinto-, julkisuus- ja prosessilainsäädäntö. Myös toimiala-asiiantuntemuksen ylläpito ja lisääminen on jatkuva haaste.

Osaamista vahvistetaan virastossa tehokkaalla perehdytyksellä ja koulutuksella sekä jakamalla tehtäviä niin, että henkilöstöllä on mahdollisuus koko ajan kehittyä työssään. Myös vuorovaikutuksen kansainvälisen kilpailuyhteisön sisällä sekä yhteistyön korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa uskotaan lisäävän henkilöstön ammattitaitoa.

Tehtävien hoitoa tukevaa koulutusta tarjotaan myös muille kuin tutkimustehtävissä toimiville työntekijöille. Koko henkilöstöä kannustetaan lisäksi pitämään omaaloitteisesti yllä oman erityisalueensa osaamista. Myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojen parantamista sekä kielitaidon jatkuvaa kehittämistä tuetaan.

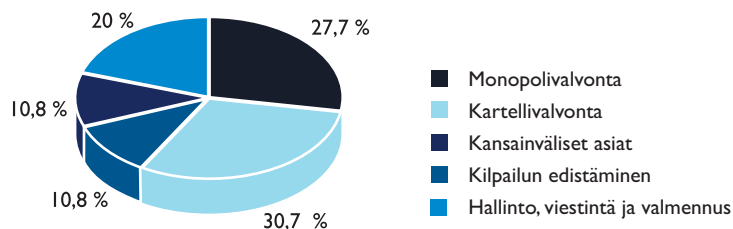
Uusille työntekijöille suunniteltiin keväällä 2005 ns. perehdyttämispaketti, joka koostuu tätä varten kootusta perehdytysmateriaalista sekä taltioiduista, eri aihepiirejä käsittelevistä esitelmistä. Esitysten aiheet kattavat kaikki eri kilpailunrajoitustyyppit, tapausten vireille tulon, valitukset, tuomioistuinprosessit sekä ECN -verkostoyhteistyön.

Koko henkilöstö sai lisäksi viime vuonna päivän mittaisen koulutuksen hallintosäännösten soveltamisesta. Hallintokoulutuksen teemoja olivat mm. tutkimusvelvollisuuden laajuus, näyttökysymykset, tiedonsaantioikeudet, ratkaisun sisältövaatimukset, päätösten valituskelpoisuus, valitusosoitus sekä menettely hallintolainkäytössä.

Tutkimuspäälliköille järjestettiin lisäksi organisaatiouudistukseen liittyen esimieskoulutusta, ja joulukuussa koko henkilöstö osallistui päivän mittaiseen työhyvinvointikoulutukseen. Viraston sisäisen koulutuksen ohella työntekijät osallistuvat jatkuvasti ulkopuolisiin koulutustilaisuuksiin sekä Suomessa että ulkomailla.

Sopimus uuden palkkausjärjestelmän käyttöönottamisesta Kilpailuvirastossa allekirjoitettiin helmikuussa 2006. Uudistuksen toivotaan parantavan viraston palkkakilpailukykyä sekä kannustavan henkilöstöä tulokselliseen toimintaan ja ammattitaitonsa jatkuvaan kehittämiseen.

Henkilötyövuosien jakautuminen toimintoittain 2005

Toiminnan tuloksellisuus 2005

Yleisarvio tuloksellisuudesta

Kilpailuvirastossa tuli viime vuonna vireille yhteensä 469 kotimaista ja 374 EU-asiaa. Kotimaisten asioiden määrä laski 1.5.2004 voimaan tulleiden lainsäädäntöuudistusten myötä. Tähän vaikuttivat mm. poikkeusluvista ja puuttumattomuustodistuksista luopuminen sekä yrityskauppojen ilmoittamisvelvollisuuden kynnysarvojen nostaminen. Vapautuneet henkilöresurssit on siirretty kartellien ja muiden sopimuksellisten kilpailunrajoitusten sekä määräävän markkina-aseman väärinkäytön valvontaan.

Karkeat kilpailunrajoitukset johtavat säännönmukaisesti seuraamusmaksuesityksen tekemiseen markkinoikeudelle. Markkinoikeusesityksiä tehtiin viime vuonna sopimuksellisten kilpailunrajoitusten alueella (KRL 4 §/81 artikla) kolmessa asiassa. Määräävän markkina-aseman väärinkäyttövalvonnassa (KRL 6 §/82 artikla) virasto teki yhden lopettamispäätöksen ja samaan asiaan liittyen yhden seuraamusmaksuesityksen. Näiden ohella virastossa ratkaistiin vajaat 30 muuta merkittävää kilpailunrajoitusasiaa.

Virastolle ilmoitetuilla yrityskaupoilla oli viime vuonna vuoden 2004 sääntömuutosten myötä aiempaa selvemmat yhteydet Suomen markkinoiden toimivuuteen. Ehtoja kaupan hyväksymiselle asetettiin kahdessa tapauksessa.

Kilpailun edistämisessä toiminnan painopiste oli kunnallisten palvelujen markkinaehtoistamisessa ja niissä kysymyksissä, joissa virasto oli mukana virallisessa säädösvalmistelussa. Säädösvalmisteluun liittyviä työryhmäjäsennyksiä oli yhteensä 15. Lisäksi virasto antoi eri asioissa yhteensä 55 lausuntoa ja osallistui kauppa- ja teollisuusministeriön kanssa sovitulla tavalla kilpailututkimuksen kehittämiseen ja vakiinnuttamiseen Suomessa.

Kilpailuviraston kaltaisen valvontaviranomaisen työ voi olla tuloksellista vain, jos se kohdistaa voimavaroja merkittävien asioiden selvittämiseen. Kehitysuuntaa voidaan tältä osin pitää hyvänä: vähämerkitykselliset asiat ratkaistaan nykyisin nopeasti ja työaikaa suunnataan merkittävien asioiden käsittelyyn.

Keskittymistä yhteiskunnan kokonaisuhyvinvoinnin kannalta merkittävien asioiden käsittelyyn rajoittavat kuitenkin mm. hallintolain vaatimukset, jotka määrittävät viranomaisen selvitysvelvollisuuden laajuutta sekä ajoittain esitetyt vaatimukset siitä, että viraston tulisi suojata yksittäisten yritysten etuja kilpailuprosessin suojaamisen sijasta.

Tuotokset ja kustannukset

Virastossa oli viime vuonna käsitellyssä 700 kotimaista kilpailunrajoitusasiaa. Ratkaistuja kotimaisia asioita oli yrityskauppa-asiat mukaan lukien 479 eli noin 10 tapausta yhtä tutkijatyövuotta kohden. Keskenäisiä tapauksia oli vuoden lopussa yhteensä 221.

Käsittelyyn tulevat tapaukset luokitellaan vaikutavuudeltaan ja vaatavuudeltaan kolmeen luokkaan. Vuosina 2003–2005 ratkaistuista tapauksista vaikuttavimpaan ja käsittelyltään vaativampaan luokkaan (1) on kuulunut keskimäärin 7 % tapauksista. Vaikutavuudeltaan vähäisiä on ollut noin kaksi kolmasosaa tapauksista.

Virastossa tehdään lisäksi paljon sellaista työtä, joka ei näy tapaustilastoissa. Tällainen työ liittyy erityisesti kilpailun edistämiseen, jossa toiminnan pääpaino on työryhmä- ja muussa sidosryhmäyhteistyössä. Vi-

Kotimaiset kilpailunrajoitusasiat vuosina 2003-05, lkm

	2003	2004	2005
Avatut	427	527	414
Ratkaistut tapaukset			
- päätökset	24	46	31
- poikkeusluvut ja puuttumattomuustodistukset	22	18	0
- kirjeratkaisut	191	283	230
- lausunnot ja aloitteet	47	68	55
- muulla tavoin, mm. neuvotteluteitse, päättyneet	102	124	112
Ratkaistut tapaukset yhteensä	386	539	428
Keskeneräiset 31.12.2005	264	231	217

Yrityskauppa-asiat vuosina 2003-05, lkm

	2003	2004	2005
Avatut	144	90	55
Ratkaistut			
- yrityskauppapäätökset	93	63	33
- muut päättyneet asiat	44	27	18
Ratkaistut yhteensä	137	90	51

EU-tapaukset ja -kokoukset vuosina 2003-05, lkm

	2003	2004	2005
EU-tapaukset	405	351	374
EU-kokousten määrä	90	72	71

rasto oli viime vuonna edustettuna kaiken kaikkiaan noin 50 työryhmässä, ja viraston asiantuntijat pitivät eri tilaisuuksissa yhteensä noin 30 luentoa.

Kilpailuviraston kustannukset olivat viime vuonna 4 695 088 euroa, mikä oli noin prosentin vähemmän kuin vuonna 2004. Kustannusten aleneminen johtui erityisesti vaihtuvuuden aiheuttamista budjetoitua pienemmistä henkilöstökustannuksista.

Käsittelyajat ja laadunhallinta

Kotimaisten kilpailunrajoitustapausten mediaanikäsitteleyajat olivat viime vuonna pidempiä kuin vuotaa aiemmin. Ns. kirjeratkaisuissa keskimääräiset käsitteleyajat olivat lähellä tavoitteeksi asetettua 30 päivää, mutta varsinaisia päätöksiä valmisteltiin virastossa keskimäärin 1,6 vuoden ajan.

Vaikka asioiden käsittely voi joskus pitkittyä myös Kilpailuvirastosta riippumattomista syistä, tilannetta ei tältä osin voida pitää tyydyttävänä. Selvitystyötä onkin pyritty nopeuttamaan mm. selkeyttämällä tutki-

muspäälliköiden ohjausvastuita ja lisäämällä tiimityön käyttöä virastossa.

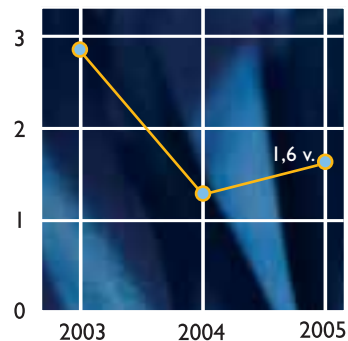
Yrityskauppaavalvonnassa ensimmäisen vaiheen tapausten keskimääräinen käsitteleyaika piteni tapausten vaikeutumisesta huolimatta vain kahdella päivällä. Vuosina 2003-2004 käsitteleyaika kesti keskimäärin 18 päivää, nyt 20 päivää.

Kilpailulainsäädännön soveltamiseen liittyvää neuvontatarvetta on lisännyt muun muassa se, ettei elinkeinonharjoittajilla ole enää oikeutta saada toiminnalleen poikkeuslupaa tai puuttumattomuustodistusta. Tilanne on johtanut siihen, että yritykset pyytävät usein virastolta neuvoa toimiensa lainmukaisuuden selvittämiseksi. Viraston uuden neuvonnallisen roolin voidaan katsoa saadun asiakaspalautteen perusteella onnistuneen ainakin toistaiseksi suhteellisen hyvin.

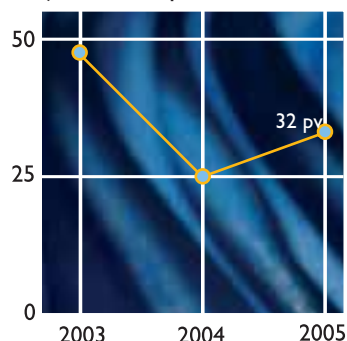
Myös yrityskauppaavalvonnassa annetaan pyydetessä kirjallisia ja suullisia neuvoja ja lausuntoja esimerkiksi ilmoitusvelvollisuuden tulkinnasta. Osa neuvonnasta annetaan ennen yrityskaupan ilmoittamista käytävissä ennakkoneuvotteluissa.

Tapausten käsitteleyajat vuosina 2003 - 2005

Päätökset, vuosia

Kirjeratkaisut, päiviä

5

Kilpailun edistäminen

Kilpailun edistämällä tarkoitetaan sellaista kilpailuviranomaisten toimintaa, jolla vaikutetaan kilpailua haittaaviin rakenteisiin, säädöksiin ja toimintatapoihin. Tavoitteena on, että markkinoilla toimivat ja markkinoiden toimintaan vaikuttavat tahot tuntevat kilpailusäännöt ja niiden merkityksen sekä sitoutuvat omissa toimissaan ja ratkaisuisaan edistämään toimivaa kilpailua. Tehokkainta kilpailun edistäminen on silloin, kun sen avulla kyetään ennalta estämään mahdollisten kilpailuongelmien syntyminen.

Julkisen vallan päätöksentekoon vaikuttaminen muodostaa olennaisen osan kilpailunedistämistyöstä. Tavoitteena on se, että säädökset tai julkisyhteisöjen toimintatavat – mukaan lukien niiden oma elinkeinotoiminta – eivät estäisi tai vääristäisi kilpailua vaan päinvastoin lisääisivät toimivan kilpailun edellytyksiä. Käytännössä kilpailunäkökulma tuodaan esiin osallistamalla komiteoiden, työryhmien tai muiden valmistelujen työhön. Myös aloitteet kilpailua rajoittavien säännösten ja määräysten purkamiseksi sekä lausunnot elinkeinoelämään liittyvistä säädösehdotuksista ovat tärkeitä kilpailun edistämisen työkaluja.

Julkisen tuotannon osalta toiminnan painopiste on viime vuosina ollut kunnallisen tuotannon markkinaehtoistamisessa. Virasto on ollut tähän liittyen mukana mm. kahdessa kauppa- ja teollisuusministeriön ja yhdessä valtiovarainministeriön työryhmässä. KTM:ssä virasto oli mukana kuntien kaupallisen toiminnan laajuut-

ta ja luonnetta selvittävän hankkeen ohjausryhmässä ja VM:ssä hallituksen tuottavuushankkeeseen liittyvässä yksityisen palvelutuotannon kehittämistä julkisessa palvelutuotannossa käsittelevässä ryhmässä.

Toinen KTM:n työryhmistä selvittää julkisten ja yksityisten palveluiden rajanvetoon liittyviä ongelmia. Kilpailuvirasto pyrkii osaltaan vaikuttamaan siihen, että kuluttajat voisivat kuluttajansuojan näkökulmasta luottaa yhtä hyvin julkiseen kuin yksityiseenkin palvelutuotantoon. Samalla tulisi varmistaa se, ettei markkinoiden toimintaa rajoiteta tarpeettomasti sääntelyn avulla.

Virasto on mukana myös KTM:n asettamassa lainsäädännön yritysvaikutusten arviointihankkeessa, jossa pyritään edistämään yritysvaikutusten huomioimista lainsäädännön valmistelussa ja kehittämään yritysvaikutusten arviointimenetelmiä. Arviointiin liittyy Kilpailuviraston mielestä kolme keskeistä kilpailunäkökohtaa: yritysten hallinnolliset kustannukset, kilpailun vääristyminen sekä se, miten yritykset – vaikuttaessaan eri tavoin lainsäädännön sisältöön – pyrkivät suojaamaan markkinoilla jo toimivien yritysten asemaa uusilta, kilpailevilta yrityksiltä. Myös markkinoiden luominen on keskeinen näkökulma julkisen tuotannon markkinaehtoistamisessa.

Muilta osin kilpailunedistämistoimintaa on kohdistettu pääosin tapauksiin, joissa viraston edustaja on osallistunut viralliseen säädösvalmisteluun. Painopiste on ollut erityisesti liikenne- ja viestintäministeriön ja ympäristöministeriön hallinnonaloilla. Molemmilla sektoreilla on valmisteltu uudistuksia, jotka vastaavat pitkälti Kilpailuviraston linjauksia.

Liikenne- ja viestintäministeriön osalta viraston toiminta on koskenut yleisten teiden tienpitoa, ilma-

”AVOIN KILPAILU PITÄÄ YLLÄ TALOUDEN
TUOTTAVUUSKEHITYSTÄ JA VÄLITTÄÄ SEN EDUT KULUTTAJIEN HYÖDYKSI.”

lua, rautatieliikennettä ja merenkulkua. Lisäksi virasto on antanut ministeriölle lausuntoja mm. linja-auto- ja taksiliikenteestä sekä Tieliikelaitoksen organisaation kehittämisestä. Virasto on edustettuna myös kansallisen laajakaistastrategian toimeenpanoa valmistelevasa työryhmässä.

Ympäristöministeriön hallinnonalalla virasto oli mukana vuonna 2005 työnsä päättäneessä yhdyskuntajätehuollon vastuu- ja kilpailukysymyksiä selvittäneessä työryhmässä. Lisäksi virasto osallistuu rakennuspoliittisen ohjelman seurantar ryhmän työhön. Muita merkittäviä työryhmäedustuksia ovat olleet edustukset KTM:n asettamissa kaupan alaan sekä päästöoikeuksien jakamiseen liittyneissä työryhmissä.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan liittyvistä asioista merkittävimmät ovat koskeneet lääk-

keitten hinta- ja jakelujärjestelmää sekä työeläke- ja muuta vakuutustoimintaa. Virasto on antanut näihin liittyen useita lausuntoja ja käynyt useita kertoja kuultavana eduskunnassa.

Kilpailuvirasto on pyrkinyt viime aikoina kehittämään yhteistyötä myös toisten virastojen, järjestöjen ja tiedotusvälineiden kanssa. Esimerkiksi Suomen Kuntaliiton kanssa järjestetyissä tapaamisissa ovat olleet esillä mm. julkisiin hankintoihin ja kunnallisten toimijoiden toiminnan läpinäkyvyyteen liittyvät kysymykset.

Virasto on edistänyt kilpailua myös tekemällä KTM:lle ehdotuksia kilpailuun ja sääntelyyn liittyvistä uusista tilaustutkimuksista sekä toimimalla erilaisten tutkimusten ohjausryhmissä. Kilpailuviraston aloitteesta syntyneen Kilpailuinstituutin toimintaa voidaan nyt jo pitää vakiintuneena.

Kilpailulle tilaa jätehuollossa

Ympäristöministeriön Kilpailuviraston aloitteesta perustama työryhmä yhdyskuntajätehuollon vastuu- ja kilpailukysymyksistä sai työnsä valmiiksi keväällä 2005. Työryhmän ehdotukset ja suositukset merkitsivät toteutuessaan, että noin kolmasosa yhdyskuntajätehuollosta avautuisi kokonaan kilpailulle. Kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden ulkopuolelle jäisivät teollisuuden, kaupan sekä majoitus- ja ravitsemustoiminnan jätteet.

Kunnallisten jätelaitosten suositellaan kuitenkin jatkavan kapasiteettinsa puitteissa elinkeinoelämän tuottaman yhdyskuntajätteen käsittely- ja hyödyntämispalvelujen tarjontaa. Määräävässä markkina-asemassane eivät voi tästä kieltäytyä ilman asiallista syytä. Näin turvataan aiemmin lakisääteeseen monopoliin kuuluneiden jätehuoltopalvelujen saatavuus. Lisäksi kuntien tulee harkita, missä määrin niiden on tarpeen jatkossakin vastata elinkeinoelämän jätehuoltopalveluista.

Työryhmä suositteli kunnallisten jätelaitosten toiminnan läpinäkyvyyden parantamista. Kuntien olisi pidettävä erillään jätehuollon viranomais- ja toteutustehtävät. Jätehuoltoyhtiön muodostavien kuntien tulisi perustaa yhteislautakunta tai kuntayhtymä jätehuollon viranomaistehtäviä varten ja kuntien omistajapolitiikan toteuttamiseksi.

Lääkkeiden hinta- ja jakelujärjestelmä tulisi uudistaa

Kilpailuvirasto antoi keväällä 2005 sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön pyynnöstä lausunnon ministeriössä valmistelluista lääkelain muutosehdotuksista. Ministeriöllä oli viireillä samanaikaisesti useita lääkelain osittaisuudistuksia kohdistuen mm. lääkevaihtoon, apteekkien ja lääketehaitten välisiin jakelusopimuksiin, apteekkilupajärjestelmään sekä nikotiinivalmisteiden myyntiin.

Kilpailuviraston arvion mukaan Suomeen tarvittaisiin osittaisuudistusten sijasta lääkkeitten hinta- ja jakelujärjestelmän kokonaisuudistus, jota toteutettaessa tulisi kiinnittää huomiota koko julkisen terveydenhoitojärjestelmän uudistamiseen ja EU:n sisämarkkinoiden kehittämiseen lääkkeitten osalta. Virasto ehdottikin lausunnossaan tällaisen kokonaisuudistuksen valmistelun käynnistämistä.

Kilpailuvirasto pitää mahdollisena, että Suomeen olisi luotavissa uudenlaisen lääkkeitten hinnoittelua ja jakelua säätelevä erityislainsäädäntö, joka terveystaloudellisia tavoitteita vaarantamatta hillitsisi entistä tehokkaammin julkisten lääkemenojen kasvua, parantaisi lääkkeitten saatavuutta sekä lisäisi kuluttajien valintamahdollisuuksia alentaen samalla lääkkeitten kuluttajahintoja. Samalla voitaisiin edistää terveystalouden tavoitteita palvelevaa uutta elinkeinotoimintaa.

Vuoden 2006 alussa eduskunta hyväksyi lääkelain muutoksen yhteydessä lausuman, jossa eduskunta edellyttää hallituksen selvittävän kasvavien lääkekustannusten hillitsemiseen tarvittavat toimenpiteet kokonaisvaltaisesti yhteistyössä viranomais- ja muiden toimijatahojen kanssa ja valmistelemaan selvityksen perusteella tarvittavat lääkelain ja lääkekorvausjärjestelmän muutosehdotukset (HE 107/2005). Lausuma vastaa Kilpailuviraston näkemystä asiasta.

Yliopisto-opiskelijoille käytännön kilpailuoikeutta

Kilpailuvirasto järjesti toukokuussa 2006 Helsingin yliopiston pyynnöstä eurooppaoikeuden oppiaineeseen sisältyvän kurssin ”Kilpailuoikeus käytännössä”. Yliopiston kursseilla luennoivat useat Kilpailuviraston virkamiehet.

Opintojensa loppuvaiheessa olevat oikeustieteen opiskelijat perehtyivät kurssilta kilpailuviranomaisen työn arkeen. Kurssi valotti kilpailuoikeudellisia kysymyksiä sekä substanssin että prosessuaalisten seikkojen osalta.

Osana kurssia opiskelijat perehtyivät myös kilpailuoikeuden taloustieteellisiin perusteisiin. Seitsemän opintopisteen laajuinen kurssi käsitti luento-opetuksen lisäksi myös kirjallisen työn.

Kurssi herätti opiskelijoiden mielenkiintoa niin paljon, että alunperin kaavailtu osallistujamäärä ylittyi. Vastaava kurssi on sovittu järjestettäväksi myös vuonna 2007.

6

Yrityskauppavalvonta

Yrityskauppavalvonnan avulla suojataan kuluttajien ja asiakkaiden etua sellaisilta yrityskeskittymiltä, joiden tuloksena syntyy tai vahvistuu kilpailua oleellisesti estävä määräävä markkina-asema. Tavoitteena on turvata markkinoiden kilpailullinen rakenne puuttumalla tarvittaessa etukäteen kilpailua merkittävästi estäviin määräävään markkina-asemaan johtaviin tai sitä vahvistaviin yrityskauppihin.

Yrityskauppavalvonnalla on ollut selvä kilpailun kannalta haitallisia yrityskauppoja ennalta estävä vaikutus. Yrityskauppapäätöksiä tehtiin viime vuonna 33 eli 30 päätöstä vähemmän kuin edellisellä vuonna. Tapausmäärän väheneminen johtui vuoden 2004 lakiuudistuksesta, jossa yrityskauppojen ilmoittamisvelvollisuuden kynnyksiarvoja korotettiin merkittävästi. Kilpailuvaikutuksiltaan vähämerkityksellisiä kauppoja ei ole uudistuksen jälkeen ilmoitettu virastoon läheskään yhtä paljon kuin aikaisemmin.

Virasto asetti kahdessa yrityskaupassa kaupan hyväksymiselle ehtoja. Lisäksi yksi tapaus siirrettiin toisen vaiheen käsittelyyn, jossa se hyväksyttiin sellaisenaan ilman ehtoja. Kahdeksan muutakin ilmoitusta johti laajahkoihin selvityksiin, mutta tapaukset pystyttiin kuitenkin ratkaisemaan jo ensimmäisen vaiheen käsittelyssä.

Vuoden alussa tehty ehdollinen hyväksymispäätös koski yrityskauppaa, jossa valtion enemmistöomistuksessa oleva Vapo Oy siirtyi Metsäliitto Osuuskunnan ja Suomen valtion yhteiseen määräysvaltaan. Keskitymän kilpailuongelmat liittyivät energiaturpeeseen ja puupolttoaineisiin, jotka ovat osin toistensa kanssa kilpailevia polttoaineita. Asetettujen ehtojen myötä Bio-watti erotettiin keskittymästä ja osapuolten päällekkäinen toiminta puupolttoaineiden markkinoilla poistui.

Toinen ehdollinen hyväksymispäätös koski yrityskauppaa, jossa Elisa Oyj hankki määräysvallan Saunalahti Group Oyj:ssä. Kaupan hyväksynnän ehdoksi asetettiin se, että Elisa luopuu perinteisillä toimialueillaan Saunalahden laajakaistapalveluihin liittyvästä SaunaVerkosta ja myy sen ulkopuoliselle Kilpailuviraston hyväksymälle taholle. Eräillä alueilla myynnin tuli kattaa myös SaunaVerkon asiakkaat.

Muita yrityskauppavalvonnan resursseja runsaasti vaatineita tapauksia olivat tammikuussa 2006 ehdollisena hyväksytty SOK/Spar -hankinta ja joulukuussa 2005 ilmoituksen jatkokäsittelyvaiheessa hyväksytty Rautaruukki/PPTH -kauppa.

Kilpailuvirastossa käsiteltiin vuonna 2005 yrityskauppa-
asioita seuraavasti (vuoden 2004 luvut ovat sulkeissa):

Päätökset 1.1.-31.12.2005	33 (65)
Vireillä olleet ilmoitukset 31.12.2005	3 (1)
Vireillä olleet ennakko-ilmoitukset 31.12.2005	3 (0)
Rauenneet ennakkoilmoitukset	5 (8)
Muut päättyneet asiat	9 (16)

Yrityskauppapäätökset päätöstyypin mukaan
(vuoden 2004 tiedot sulkeissa):

Esitys kaupan kieltämiseksi	0 (0)
Hyväksytty ehdollisena	2 (1)
Hyväksytty sellaisenaan jatkokäsittelyssä	1 (0)
Hyväksytty sellaisenaan I vaiheen käsittelyssä	30 (64)
Kauppa ei kuulu lain soveltamisalaan	0 (0)
Päätösten lukumäärä yhteensä	33 (65)

Fortumin E.ON -kauppa hyväksyttiin ehdollisena kesäkuussa 2006

Kilpailuvirasto hyväksyi 2.6.2006 yrityskaupan, jossa Fortum Oyj:n tytäryhtiö Fortum Power and Heat Oy hankkii määräysvallan E.ON Finland Oyj:ssä. Hyväksynnän ehdoksi asetettiin se, että Fortum luopuu osasta tuotantokapasiteettiaan.

Fortumin tulee ehtojen mukaan vuokrata osuutensa Meri-Porin hiilivoimalaitoksesta 30.6.2010 asti sekä tarjota Suomen markkinoille vuosittain 1 TWh niin sanottua virtuaalikapasiteettia 31.3.2011 asti. Ehdot voitiin asettaa määräaikaisiksi, koska tilanne Suomen sähkömarkkinoilla tulee muuttumaan vuosikymmenen loppuun mennessä olennaisesti mm. Olkiluodon uuden ydinvoimalan sekä uuden Suomen ja Ruotsin sähköverkkojen välisen siirtoyhteyden valmistuttua.

Fortumin pitää lisäksi myydä Haapavedellä sijaitseva turvelauhdevoimalaitoksensa sekä Hämeenlinnassa sijaitsevat sähkön ja lämmön yhteistuotantovoimalaitos ja kaasuturbiinivoimalaitos. Ehdoissa mainittu kapasiteetti on suurempi kuin hankinnan kohteen E.ON Finlandin kapasiteetti. Ehdoissa edellytetään myös, että Kilpailuvirasto hyväksyy ne tahot, joille Fortum myy ja vuokraa kapasiteettiaan.

Kaupasta aiheutuvat kilpailuongelmat liittyvät sähkön tuotannon ja tukkumyynnin markkinoihin. Pohjoismaiset sähkömarkkinat ovat pitkälti yhdentyneet, ja sähkön tukkuhinta määräytyy käytännössä pohjoismaisessa Nord Pool -sähköpörssissä. Sähkön tuotannon ja tukkumyynnin markkinat ovat kuitenkin sähkön siirtokapasiteetin niukkuuden vuoksi osan ajasta kansalliset, ja Fortumilla on tällöin näillä markkinoilla määräävä markkina-asema.

Fortumin määräävä markkina-asema olisi ilman päätöksessä asetettuja ehtoja vahvistunut yrityskaupan myötä, koska kaupan molemmat osapuolet toimivat Suomessa sähkön tuotannon ja tukkumyynnin markkinoilla.

Metsäliiton ja valtion Vapo-kauppa hyväksyttiin ehdollisena

Kilpailuvirasto hyväksyi vuoden 2005 alussa ehdollisena yrityskaupan, jossa valtion enemmistöomistuksessa ollut Vapo Oy siirtyi Metsäliitto Osuuskunnan ja Suomen valtion yhteiseen määräysvaltaan. Keskittymän kilpailu-ongelmat liittyivät energiaturpeeseen ja puupolttoaineisiin, jotka ovat osin toistensa kanssa kilpailevia polttoaineita.

Lähtökohtana selvityksissä oli se, että Vapolla on merkittävä markkina-asema energiaturpeen markkinoilla ja sekä Vapo että Metsäliittoon kuulunut valtakunnallinen bioenergiayhtiö Biowatti toimivat myös puupolttoaineiden markkinoilla. Yrityskaupan hyväksymisen ehdoksi asetettiin mm. se, että Biowatin lähes kaikki puupolttoaineliiketoiminnat erotetaan keskittymästä ja myydään Biowatin toimivalle johdolle. Lisäksi asetettiin eräitä Metsäliitto Osuuskunnan ja Vapon muodostaman keskittymän markkina-käyttämiseen liittyviä ehtoja, joiden tavoitteena on turvata uuden Biowatin liiketoiminnalliset mahdollisuudet siirtymäajaksi.

Kilpailuvirasto oli käsitellyt vastavaa järjestelyä aiemmin ja hyväksynyt kaupan energiaturpeen ja puupolttoaineiden osalta ehdollisena vuoden 2001 alussa. Edellisellä kerralla kauppa kuitenkin purkautui päätöksen antamisen jälkeen.

Myös Elisan Saunalahti –kaupalle asetettiin ehtoja

Kilpailuvirasto hyväksyi lokakuussa 2005 yrityskaupan, jossa Elisa Oyj hankki määräysvallan Saunalahti Group Oyj:ssä. Hyväksynnän ehdoksi asetettiin kuitenkin se, että Elisa luopuu perinteisillä toimialueillaan Saunalahden laajakaistapalveluihin liittyvästä SaunaVerkosta ja myy sen ulkopuoliselle Kilpailuviraston hyväksymälle taholle.

Toimialueet olivat pääkaupunkiseutu, Tampere, Jyväskylä ja Riihimäki. Kolmella viimeksi mainitulla paikkakunnalla myynnin tulee kattaa myös SaunaVerkon asiakkaat. Elisalle asetettiin päätöksessä myös eräitä muita ehtoja, joiden tavoitteena on mm. turvata siirtymäajaksi keskittymästä irrotettavien osien liiketoimintamahdollisuudet.

Kilpailu laajakaistamarkkinoilla on viraston mielestä alueellista. Ilman asetettuja ehtoja Elisan määräävä markkina-asema laajakaistapalvelujen vähittäis- ja tukkumarkkinoilla olisi vahvistunut mainituilla paikkakunnilla niin, että se olisi estänyt merkittävästi kilpailua.

Saunalahden siirtyminen Elisan omistukseen vähensi kilpailua myös matkaviestinmarkkinoilla. Kilpailun väheneminen ei kuitenkaan matkaviestinmarkkinoilla johtanut sellaisen määräävän markkina-aseman syntymiseen, johon yrityskauppavalvonnassa olisi pitänyt puuttua.

Rautaruukin PPTH-kauppa hyväksyttiin ilman ehtoja

Kilpailuvirasto hyväksyi vuoden 2005 lopulla yrityskaupan, jossa Rautaruukki Oyj hankki määräysvallan PPTH Steelmanagement Oy:ssä, josta se oli jo aikaisemmin omistanut 21,9 %. Kauppa oli siirretty virastossa aiemmin jatkokäsittelyyn.

PPTH tarjoaa teollisuus- ja toimitilarakenteiden kokonaistoimituksia sekä tuottaa teräksisiä runkorakenteita siltujen ja koneiden rakentajille. Rautaruukki on puolestaan merkittävä teräsrakentajien raaka-ainetoimittaja Suomessa. Rautaruukista tulee yrityskaupan seurauksena keskeinen toimija samoille teräsrakentamisen markkinoille, joilla se itse on tärkein materiaalitoimittaja.

Keskeinen jatkokäsittelyssä selvitetty asia oli se, voiko Rautaruukki vahvana materiaalitoimittajana vähentää kilpailua teräsrakentamisen markkinoilla asettamalla PPTH:n ja sen kilpailijat keskenään erilaiseen asemaan raaka-aineiden toimituksissa.

Viraston selvitykset osoittivat kuitenkin, ettei kauppa aiheuta sellaisia kilpailuongelmia, joihin yrityskauppavalvonnassa voidaan puuttua. Koska teräs voidaan valtaosassa rakennuskohteita korvata vaihtoehdoilla rakennusmateriaaleilla, virasto tarkasteli selvityksiä tehdessään kaupan kilpailuvaikutuksia teräsrakentamisen markkinoiden lisäksi koko teollisuus- ja toimitilarakenteiden toimitusten markkinoilla.

Rakennuttajat voivat useimmissa tapauksissa valita teräksen sijaan esimerkiksi betonista valmistetun rakenteen. Rakennuksen tilaaja eli ns. loppuasias voi näin ollen valita urakoitsijaksi

muunkin kuin ns. teräsrakentajan. Viraston selvityksistä kävi lisäksi ilmi, että suomalaisilla teräsrakentajilla on mahdollisuus hankkia terästuotteita myös muilta valmistajilta kuin Rautaruukilta, erityisesti useilta eurooppalaisilta teräs-tehtailta.

Kilpailuvirasto voi puuttua yritys-kauppaan, jos sen seurauksena syntyy tai vahvistuu sellainen määräävä markkina-asema, joka estää merkittävästi kilpailua Suomessa tai sen oleellisella osalla. Rautaruukin PPTH-kauppa hyväksyttiin sellaisenaan ilman ehtoja, koska lain edellyttämä puuttumiskynnys ei selvitysten perusteella ylittynyt.

SOK:n Spar –hankinnasta keskusteltiin julkisuudessa vilkkaasti

Kilpailuvirasto hyväksyi vuoden 2006 alussa yrityskaupan, jossa Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK) hankki määräysvallan Suomen Spar Oyj:ssä. Virasto asetti kaupan hyväksymisen ehdoksi sekä rakenteellisia että käyttäytymiseen liittyviä ehtoja.

Suomen Sparin kauppaverkoston kuuluu noin 280 myymälää, muun muassa 14 Eurospar -myymälää. Verkoston kaupoista osa on Suomen Sparin omistamia, osa Spar-kauppiaiden myymälöitä ja osa Spar-kauppiaiden Suomen Sparilta vuokraamia myymälöitä. Suomen Sparin markkinaosuus Suomen päivittäistavarakaupassa oli vuonna 2004 noin 6,8 prosenttia ja S-ryhmän vastaavasti noin 35 prosenttia. S-ryhmä oli käytännössä kiinnostunut alle sadan myymälän liittämistä verkostoonsa.

Yrityskauppa-avalvonnan puuttumiskynnys, kilpailua merkittävästi estävän määräävän markkina-aseman syntyminen tai vahvistuminen, ylittyi noin 30 paikkakunnalla. Kaupan ehdoksi SOK:lle/S-ryhmälle asetettiin velvoite tarjota noin kolmenkymmenen Spar-myymän liiketoiminta jo markkinoilla oleville tai potentiaalisille päivittäistavarakilpailijoille. Tämä lieventää yrityskaupan seurauksena päivittäistavaroiden vähittäiskaupan markkinoille aiheutuvia kilpailuhaittoja. Kauppiaiden mahdollisuuksia irtautua Spar-yhteistyösopimuksista on helpotettu ehtopa- ketin määräyksellä.

Päivittäistavaroiden vähittäiskaupan hankintamarkkinoilla SOK:lle kaupan yhteydessä siirtyvä 35 %:n omistusosuus Tuko Logistics Oy:stä (mm. Wihuri Oy:n,

Stockmann Oy Ab:n ja Heinon Tukku Oy:n omistama hankinta- ja logistiikka-yhtiö) olisi mahdollistanut tilanteen, jossa S-ryhmälle olisi saattanut siirtyä merkittävä markkinatietoa kilpailevien päivittäistavaraketjujen hankinnoista, eritoten hankintamääräistä ja -hinnoista. Kilpailuvirasto määräsi SOK:n/Suomen Spar Oyj:n luopumaan Tuko Logistics Oy:n osakkeiden omistuksesta siirtymäajan kuluessa. Siirtymäaikana Suomen Spar Oyj:n/SOK:n edustajat eivät saa osallistua Tuko Logistics Oy:n hallitustyöskentelyyn.

Kilpailuvirasto selvitti yrityskaupan kilpailuvaikutuksia niin valtakunnallisella, alueellisella kuin paikallisellakin tasolla. Myymäläkohtaisiin myynteihin, markkinaosuuksiin ja myymäläverkoston rakenteeseen keskittynyt tarkastelu osoitti S-ryhmän olevan markkinajohtaja useissa kunnissa. Monissa tapauksissa muiden päivittäistavarakauppojen aiheuttama kilpailun paine oli kuitenkin niin merkittävä, ettei kilpailuongelmia voitu pitää todennäköisinä kuntakohtaisista suhteellisen korkeista markkinaosuuksista huolimatta. Tämän vuoksi viraston asettamat, vähittäiskauppaa koskevat ehdot tarkoittavat kuntia, joissa tai joiden lähellä kuluttajilla ei ole riittävästi vaihtoehtoisia päivittäistavaroiden ostopaikkoja.

7

Määrävän markkina-aseman väärinkäytön valvonta

Määrävän markkina-aseman väärinkäytön valvonnassa on puututtu erityisesti sellaisiin kilpailunrajoituksiin, joilla estetään uusien toimintamuotojen kehitystä tai rajoitetaan alalle tuloa. Tällaisia ovat mm. erilaiset kilpailijoita poissulkevat menettelyt.

Vaikka viraston vuonna 2002 aloitettuun laajakaista-projektiin liittyneet selvitykset saatiin pääosin päätökseen jo vuoden 2004 lopulla, virastolle on toimitettu senkin jälkeen suuri joukko uusia laajakaistamarkkinoita koskevia toimenpidepyyntöjä. Tapauksissa on kyse ns. pullonkaulahyödykkeen eli tässä tapauksessa paikallisteleverkon hyväksikäytöstä määrävän markkina-aseman puolustamiseksi. Virasto on onnistunut toiminnallaan avaamaan kilpailua näillä voimakkaasti kehittyvillä ja tietoyhteiskunnan edistämisen kannalta keskeisillä markkinoilla. Vuonna 2004 tehty Lännen Puhelinta koskeva seuraamusmaksuesitys on edelleen markkinaoikeuden käsittelyssä.

Toinen periaatteellisesti tärkeä poissuljentatapaus koski Suomen Numeropalvelu Oy:tä, joka on käytännössä ainoa tilaajatietoja valtakunnallisesti toimittava yritys. SNOY oli rajoittanut perusteettomasti tilaajatietojen luovutusta yritykselle, joka tarjosi asiakkailleen ilmaisia hakemistopalveluja internetissä. Virasto

kielsi toukokuussa 2005 rajoituksen soveltamisen ja teki markkinaoikeudelle esityksen seuraamusmaksun määräämiseksi yhtiölle. Väärinkäyttökiellon soveltamisessa tapaukseen on kyse kilpailupolitiikan johdonmukaisesta tavoitteesta rangaista yrityksiä sellaisista kilpailunrajoituksista, joiden päämääränä tai seurauksena on kuluttajan valintavaihtoehtojen kaventaminen. Markkinaoikeus kielsi kuitenkin kesäkuussa 2005 Kilpailuviraston päätöksen täytäntöönpanon siltä osin kuin SNOY oli määrätty juoksevan sakon uhalla lopettamaan noudattamansa menettely, jossa SNOY vaatii yksityishenkilöiden henkilötietojen osalta, ettei sen hakemisto- ja luettelopalveluja tarjoava asiakasyritys saa tarjota palveluitaan loppuasiakkaille internetissä ilmaiseksi ja ilman rekisteröitymistä.

Esimerkkinä tapauksesta, jossa virasto on pystynyt ehkäisemään ennalta mahdollisesti syntyvässä olevia kilpailuongelmia, voidaan mainita Paperinkeräys Oy:n epäiltyä määrävän markkina-aseman väärinkäyttöä koskevat selvitykset. Kun yritys oli esitettyjen epäilyjen jälkeen ilmoittanut ryhtyvänsä mahdollisten ongelmien suhteen toimiin, joilla määrävän markkina-aseman väärinkäytön mahdollisuus estetään, ei virastolla ollut toimivan kilpailun turvaamisen kannalta tarvetta jatkoselvityksiin.

Virastossa vireillä olleet palautuspulolaitteiden ja -järjestelmien markkinoita koskevat selvitykset päätettiin vuonna 2005. Selvityksissä havaitut potentiaaliset markkinaongelmat poistuivat kun Oy Tomra Ab poisti huoltosopimuksistaan kilpailevien laite- ja varaosavalmistajien sekä huoltoyritysten poissuljentaan viittaavat piirteet.

Virasto käynnisti viime vuonna oma-aloitteisesti selvityksen, jossa tutkitaan kilpailutilannetta matkaviestinverkkomarkkinoilla. Lisäksi käsittelyssä on eräitä teollisuus- ja liikennetoimialoihin liittyviä markkina-aseman väärinkäyttöepäilyjä.

Kilpailun esteitä televiestintä- ja energiamarkkinoilla pyritään ehkäisemään myös osallistumalla aktiivisesti markkinoiden ongelmia ja markkinaraken-

teisiin vaikuttavia sääntelyuudistuksia käsittelevien työryhmien työhön. Virasto oli viime vuonna edustettuna yhteensä 21:ssä tällaisessa työryhmässä. Sääntelyviranomaisten kanssa tehtävän yhteistyön keskeisenä tavoitteena on tehostaa virastojen toimintaa estämällä päällekkäiset toimenpiteet, koordinoimalla toimintoja ja vaihtamalla tietotaitoa.

Virasto on osallistunut aktiivisesti myös ECN-verkoston yhteyteen vuonna 2005 perustettujen energia- ja telemarkkinatyöryhmien työhön. Työryhmissä keskustellaan ja vaihdetaan tietoa eri maissa havaituista kilpailuongelmista ja niistä konkreettisista ratkaisuista, joihin erilaisissa kilpailunrajoitustapauksissa on päädytty.

Muita toimialoja koskevista työryhmistä voidaan mainita mm. pohjoismaisten kilpailuviranomaisten yhteinen elintarvikealaa tutkinut työryhmä, jonka raportti julkaistiin joulukuussa 2005.

Yksi ECN-verkoston yhteyteen vuonna 2004 perustetuista työryhmistä käsittelee määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä koskevan perustamissopimuksen 82 artiklan soveltamiskäytäntöä eri jäsenmaissa. Työ liittyy komission käynnistämään uudistukseen, jonka tavoitteena on lisätä väärinkäytön taloudellisten vaikutusten merkitystä tapausten arvioinnissa ja varmistaa artiklan yhdenmukainen soveltaminen eri jäsenmaissa.

82 artiklan soveltamiskäytäntö uudistuu

EY:n perustamissopimuksen 82 eli määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä koskevan artiklan soveltamiskäytäntö uudistuu. Tavoitteena on lisätä väärinkäytön taloudellisten vaikutusten merkitystä tapausten arvioinnissa ja varmistaa artiklan yhdenmukainen soveltaminen eri jäsenmaissa. Komissio julkaisi joulukuussa 2005 asiasta keskustelupaperin. Myös Kilpailuvirasto osallistui uudistuksen valmisteluun EU-viranomaisten verkoston työryhmässä.

Kilpailuvirastossa arvioidaan, että jos uudistus toteutuu esitetyllä tavalla, viraston selvittämismisvelvollisuus ja todistustaakka kasvavat. Kyse on loogisesta jatkosta EU:n kilpailupolitiikan ja -oikeuden modernin talousteoreettisen perustan vahvistamiselle, joka on jo vaikuttanut artiklan 81 soveltamiseen ja yrityskauppavalvontaan, sanoo Kilpailuviraston johtaja Martti Virtanen, joka oli yksi viraston edustajista Artikla 82-työryhmässä.

Gramexille sakot määrävän aseman väärinkäytöstä

Korkein hallinto-oikeus päätti loka-kuussa 2005, että tekijänoikeusjärjestö Gramex käytti vuonna 2000 väärin määrävää markkina-asemaansa säveltaiteen tekijänoikeuksiin sovellettavien tariffien määrittelyssä. KHO vahvisti markkinaoikeuden asiasta antaman päätöksen myös 250 000 euron seuraamusmaksun osalta. Kilpailuvirasto oli esittänyt, että seuraamusmaksuksi määrättäisiin kolme miljoonaa markkaa eli noin 505 000 euroa.

Gramex on esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeusyhdistys, jolla on monopoli hallinointimensa säveltaiteen tekijänoikeuksien osalta Suomessa. Määrävän markkina-aseman väärinkäyttö liittyi siihen, että Gramex oli soveltanut Radio Novaan, joka on valtakunnallinen kaupallinen radiokanava, erilaista esitystariffia kuin paikallisradioihin ja tehnyt myös erälle muille erikoiskanaville muusta kaupallisesta radiotoimialasta poikkeavia esityskorvaustarjouksia.

KHO totesi, että kaupalliset radiot ovat toimineet Suomessa samoilla valtakunnallisen radiomainosten myynnin markkinoilla ainakin sellaisesta ajankohdasta lähtien, että se tulee ottaa huomioon vuodesta 2000 alkaen. Gramex oli KHO:n mukaan menettänyt kilpailunrajoituslain vastaisesti, kun se oli perinyt Radio Novalta 5 miljoonan markan minimikorvauksen ja soveltanut Novaan erilaista mainostulojen jakajaa kuin muuhun kaupallisen radiotoiminnan alaan. Gramex ei myöskään ollut esittänyt pätevää syytä hinnan eriyttämiselle. Myös toisistaan ja alan yleisestä käytännöstä poikkeavien tarjousten tekeminen muille radioasemille katsottiin kilpailusäännösten vastaiseksi.

Myös Suomen Numeropalvelu käytti väärin asemaansa

Kilpailuvirasto totesi toukokuussa 2005 Suomen Numeropalvelu Oy:n (SNOY) syyllistyneen kilpailunrajoituslaissa kiellettyyn määrävän markkina-aseman väärinkäyttöön. Kyse oli menettelystä, jossa SNOY vaati, etteivät sen hakemisto- ja luettelopalveluja tarjoavat asiakasyritykset saa tarjota palveluitaan loppuasiakkaille internetissä ilmaiseksi ja ilman rekisteröitymistä.

SNOY on Fonecta Group Oy:n ja Finnet-Media Oy:n omistama yhteisyritys, joka ylläpitää valtakunnallista tilaajatietokantaa sekä jälleenmyyjätilaajatietoja hakemisto- ja luettelopalveluita tarjoaville yrityksille. SNOY:lla ei tällä hetkellä ole kilpailijoita. SNOY:n omistajat toimivat toimenpidepyynnön Kilpailuvirastolle tehneen Oy Eniro Finland Ab:n kilpailijoina hakemisto- ja luettelopalveluiden tarjoajina.

Selvitystensä perusteella virasto katsoi, että SNOY:n menettelyssä oli tosiasiallisesti kyse pyrkimyksestä estää alalle tulo uudentyyppejä palveluita tarjoavilta kilpailijoilta. Samalla SNOY:n menettely hidasti uutta teknologiaa hyödyntävien ja aikaisempaa käyttäjäystävällisempien, monipuolisempien sekä kustannustehokkaampien hakemisto- ja luettelopalvelujen kehittämistä. SNOY:n menettely oli siten ristiriidassa myös lainsäätäjän tavoitteleman uudentyyppeiden puhelinluettelopalvelujen tarjonnan lisäämisen ja käytön edistämisen kanssa.

Kilpailuvirasto kielsi SNOY:n menettelyn kilpailunrajoituslain vastaisena. Päätöksessä asetettiin lisäksi SNOY:lle tilaajatietojen toimitusvelvoite. Päätök-

sen tehosteena oli juokseva uhkasakko. Kieltopäätöksen lisäksi Kilpailuvirasto teki markkinaoikeudelle esityksen 150 000 euron kilpailunrikkomusmaksun määräämiseksi SNOY:lle.

Markkinaoikeus kielsi kuitenkin Kilpailuviraston päätöksen täytäntöönpanon siltä osin kuin SNOY oli määrätty juoksevan sakon uhalla lopettamaan menettely, jossa SNOY vaatii yksityisten henkilöiden henkilötietojen osalta, ettei sen hakemisto- ja luettelopalveluja tarjoava asiakasyritys saa tarjota palveluitaan loppuasiakkaille internetissä ilmaiseksi ja ilman rekisteröitymistä. Kielto on voimassa, kunnes SNOY:n markkinaoikeuteen tekemä valitus on ratkaistu tai asiassa toisin määrätään.

Pohjoismaisessa ruokakaupassa yhä kilpailuongelmia

Pohjoismaiden kilpailuviranomaiset selvittivät vuonna 2005 Pohjoismaiden ministerineuvoston tukemina elintarviketeollisuuden ja -kaupan tilannetta eri Pohjoismaissa. Kävi ilmi, että ruokakaupan ongelmia ovat muun muassa korkea keskittymisaste, kalliit hinnat sekä vaikeus päästä mukaan kauppojen valikoimiin. Työryhmän suositukset liittyvät edellä mainittujen ongelmien korjaamiseen.

Hintataso on edelleen korkea

Euroopan unionin ulkopuolisissa Norjassa ja Islannissa ruoka on tilastojen mukaan muita Pohjoismaita olennaisesti kalliimpaa. Suomi, Ruotsi ja Tanska ovat hintatasossa suhteellisen lähellä toisiaan. Suomen kohdalla eroa EU15- eli vanhoihin EU-maihin on verottomissa hinnoissa edelleen noin 10 prosenttia.

Tilastot osoittavat kuitenkin, että elintarvikkeiden hinnat Pohjoismaissa ovat pikku hiljaa lähestymässä vanhojen EU-maiden hintoja. EU15-maissa hinnat ovat nousseet vuodesta 1999 lähtien 12 prosenttia, Pohjoismaissa keskimäärin vain 9 prosenttia.

Myös ruokakauppojen tuotevalikoima näyttää selvityksen mukaan olevan Pohjoismaissa suppeampi kuin vertailumaana käytetyssä Ranskassa, erityisen pieni se on Norjassa ja Islannissa.

Suomessa elintarvikkeiden valikoima näyttää olevan huomattavasti muita Pohjoismaita laajempi. Tähän lienee osaltaan vaikuttanut se, että Kilpailuvirasto on useissa ratkaisuisaan puuttu-

nut sellaisiin teollisuuden ja kaupparyhmittymien välisiin sopimuksiin, joilla on rajoitettu teollisuuden ja vähittäiskaupan suoria liikesuhteita.

Kilpailu ei toimi parhaalla tavalla

Elintarviketeollisuuden ja -kaupan keskittymisaste on raportin mukaan Pohjoismaissa huolestuttavan korkea. Suomessa kahden suurimman kaupan toimijan yhteinen markkinaosuus on noin 70 prosenttia, ja keskittyminen on meillä voimakasta myös teollisuudessa, olipa sitten kyse liha-, meijeri- tai panimoteollisuuden tuotteista.

Keskittynyt markkinarakenne voi heikentää kilpailua. Työryhmä toteaa, että kilpailuviranomaisten eri Pohjoismaissa tulee analysoida huolellisesti alan yrityskauppojen kilpailuvaikutukset ja puuttua kauppoihin, jos ne johtavat merkittävään kilpailun vähenemiseen.

Kauppojen valikoimiin pääsyn osalta raportissa kehoitetaan alan toimijoita erityiseen tarkkaavaisuuteen arvioidessaan esimerkiksi uskollisuuslennusten,

kynnysrahojen ja muiden vastaavien järjestelyjen laillisuutta. Järjestelyn nimellä tai muodolla ei ole sinänsä merkitystä, tärkeintä on arvioida sopimuksen tosiasiallisia kilpailuvaikutuksia markkinoilla, korostetaan raportissa.

Kaavoituksellakin voi lisätä kilpailua

Uudet toimijat tarvitsevat ennen muuta hyviä kauppapaikkoja. Kaavoittajien tulisi raportin mukaan tunnistaa kuluttajien tarpeet ja kilpailun mukanaan tuomat edut ja ottaa ne huomioon omassa toiminnassaan. Suomessa kaavoitusongelmat liittyvät erityisesti kaupan suuryksiköihin.

Raportti sisältää suosituksia myös kierrätysjärjestelmistä, rajasuojakysymyksistä ja kuluttajainformaation parantamisesta. Esimerkiksi rajasuojan osalta korostetaan sitä, ettei kuluttajien suojeluun tähtäävä sääntely saisi rajoittaa tarpeettomasti kilpailua. Sääntelyolosuhteiden eri sisämarkkinamaissa tulisi lisäksi olla mahdollisimman samanlaisia.

8

Kartellivalvonta

Kartellivalvonnan tavoitteena on paljastaa muun muassa hinta- ja markkinoidenjakokartelleja sekä huolehtia oikeudenkäynneistä kartellien rankaisemiseksi. Valvonnassa hyödynnetään sakkojen armahdusjärjestelmää ja kansainvälistä yhteistyötä.

Viraston selvitettävänä oli vuonna 2005 aiempia vuosia enemmän kiellettyä kilpailijoiden välistä yhteistyötä koskevia tapauksia. Osa vireillä olevista kartelliepäilyistä ei ole vielä julkisia. Vireillä olevia julkisia tapauksia ovat autovaraosien tukkukauppiaiden epäilty kilpailusääntöjen vastainen yhteistyö, epäilty markkinoidenjakokartelli ilmanvaihtokanavien markkinoilla, epäily hintayhteistyöstä kodinkoneiden huolloissa sekä hintayhteistyötä koskeva epäily raakapuun hankinnassa. Fotokaupan markkinoilla tutkitaan lisäksi boikottiepäilyä, ja kattohuopamarkkinoilla on tutkinnassa tietojenvaihto, jota alan yritysten epäillään toteuttaneen kilpailua rajoittavassa tarkoituksessa.

Vuonna 2004 tehty markkinaoikeusesitys asfalttimarkkinoita koskevassa asiassa on edelleen vireillä markkinaoikeudessa. Asfalttitapauksessa virasto on toimittanut markkinaoikeudelle lisälausuntoja ja -vastineita, joissa on otettu kantaa kartellista epäiltyjen yritysten vastaväitteisiin.

Kartelliselvityksiin on liittynyt eräissä tapauksissa julkisuuslainsäädännön tulkintaa koskevia erimielii-

syyksiä viraston ja kartellista epäiltyjen yritysten välillä. Kilpailuvirasto on ollut näihin liittyen osallisena useissa julkisuuslainsäädännön tulkintaa koskevissa oikeudenkäynneissä korkeimmassa hallinto-oikeudessa ja eri hallinto-oikeuksissa.

Helmikuussa 2005 virasto teki markkinaoikeudelle esityksen kilpailunrikkomusmaksun määrittämiseksi Kesko Oyj:lle ja K-ruokakauppiasyhdistys ry:lle kiellettyyn hintayhteistyöhön osallistumisesta. Hintayhteistyötä toteutettiin, vaikka virasto oli aiemmin hylännyt tätä koskevan poikkeuslupahakemuksen. Virasto esitti Keskolle 100 000 euron ja K-ruokakauppiasyhdistykselle 10 000 euron seuraamusmaksua.

Virasto esitti keväällä 2005 seuraamusmaksua myös Enontekiöllä toimiville takseille tarjouskartelliellon vastaisesta menettelystä. Tarjouskartelliepäilyn saattoi viraston tutkittavaksi Enontekiön kunta.

Keväällä 2006 virasto esitti markkinaoikeudelle, että se määräisi Suomen Kodinkonehuoltojen Liitolle ja sen hallitukseen kuuluneille jäsenyrityksille yhteensä 276 240 euron sakot useita vuosia kestäneestä hintayhteistyöstä. Hintayhteistyön tavoitteena oli esityksen mukaan huolto- ja korjaushintojen hintatason korottaminen, ja menettely vaikutti ainakin välillisesti myös huoltotakuun sisältäneiden tuotteiden hintoihin.

Mallasohramarkkinoita koskenut selvitys päättyi lokakuussa 2005. Virasto katsoi ratkaisussaan, että MTK ja mallastamot olivat vuosina 1995-2004 harjoittaneet kilpailunrajoituslain kieltämää hintayhteistyötä. Päätöksestä on valitettu markkinaoikeuteen. Markkinaoikeuden käsittelyssä ovat edelleen myös viraston ratkaisut vakuutusmeklareita ja Arkkitehtiliittoa koskevissa asioissa.

Lääkeyhtiöt luopuivat kilpailua rajoittaneista alennuksista

Kilpailuvirasto käynnisti keväällä 2005 selvitykset lääkemarkkinoiden alennusjärjestelmistä. Selvitykset koskivat eräiden lääkeyhtiöiden ja apteekkien välisiä lääkevalmisteiden hankinta- ja yhteistyösopimuksia. Viraston apteekkeilta saamien tietojen mukaan lääkeyhtiöiden apteekkeille antamat alennukset lääkkeiden tukkuhinnoista olivat tuolloin yleisiä.

Sopimuksissa oli tyypillisesti määritelty kiinteä perusalennus ja mekanismi, jolla alennuksen suuruus määräytyi. Kiinteiden alennusehtojen lisäksi sopimukset sisälsivät ns. tavoite- ja uskollisuusalennusehtoja, joissa apteekki oli alennuksen saadakseen sitoutunut pyrkimään tietyn myyntimäärän saavuttamiseen. Lisäksi sopimukset sisälsivät ehtoja, joiden nojalla apteekkeille myönnettiin edellisen vuoden ostomääriin tai erikseen määriteltujen kokonaishankintavolyymista laskettujen ostotavoitteiden saavuttamiseen sidottuja alennuksia.

Sopimukset vaikuttivat lääkevalikoimiin

Sopimukset kannustivat apteekkeja kasvattamaan tietyn lääkeyhtiön lääkevalmisteiden myyntimääriä niille myönnettäviä taloudellisia hyvytyksiä vastaan. Apteekki sai tyypillisesti sitä suuremman hyvytyksen, mitä korkeammaksi kyseisen lääkeyhtiön lääkevalmisteiden myynti nousi edelliseen sopimuskautteen verrattuna. Eräät lääkeyhtiöt olivat lisäksi tehneet apteekkien kanssa sopimuksia, joissa apteekki oli ylimää-

raistä alennusta vastaan sitoutunut tarjoamaan potilaalle aina ensisijaisesti kyseisen lääkeyhtiön lääkevalmisteita taikka pitämään lääkevalmisteita muutoin ”erityisasemassa”, vaikka markkinoilla olisi ollut tarjolla myös vaihtoehtoisia ja korvaavia tuotteita.

Apteekkeilta saadut vastaukset viittasivat vahvasti siihen, että selvityksen kohteena olleilla sopimuksilla oli vahingollisia vaikutuksia alan kilpailuun. Sopimukset rajoittivat tai mahdollisesti estivät kokonaan kilpailevien lääkeyhtiöiden valmisteiden pääsyn markkinoille ja sen myötä asiakkaiden saataville, koska vaihtoehtoisia jakeluteitä ei ollut käytettävissä. Vaikka sopimusten täsmällinen sisältö vaihtelikin, yhteistä niille oli se, että apteekit saivat tiettyjen lääkeyhtiöiden lääkevalmisteita suosiessaan ja näin asiakkaiden valintamahdollisuuksia rajoittaessaan hyvytyksen ylimääräisten alennusten muodossa. Koska alennuksia ei voitu lääkelain perusteella siirtää vähittäishintoihin, niihin ei myöskään näyttänyt liittyvän markkinoiden toimintaa edistäviä eikä apteekkien asiakkaita hyödyttäviä piirteitä.

Selvityspyyntö lääkeyhtiöille

Joulukuussa 2005 virasto lähetti selvityspyynnön noin 30 lääkeyhtiölle, joiden kanssa apteekit olivat solmineet edellä mainittuja sopimuksia. Lääkeyhtiöitä pyydettiin ilmoittamaan, mihin toimenpiteisiin ne ryhtyisivät kilpailua rajoittavien sopimusten osalta tai vaih-

toehtoisesti selvittämään, missä määrin sopimukset olivat esimerkiksi asiakkaiden etujen mukaisia tai muutoin kilpailuoikeudellisesti sallittuja. Kilpailuvirastolle toimitetuissa vastauksissa ja myöhempien yhteydenottojen tuloksena lääkeyhtiöt ilmoittivat, että niiden ja apteekkien väliset alennussopimukset päättyisivät vuoden 2005 lopussa tai että yhtiöt muuten luopuisivat alennuskäytännöstä.

Lääkelaki uudistui

Tilanne lääkemarkkinoilla muuttui, kun lääkelain muutos astui voimaan 1. helmikuuta 2006. Lääkkeen tukkuhinnan on oltava kaikille apteekkeille ja sivuapteekkeille sama niiden lääkevalmisteiden osalta, joita ei saa myydä muualla kuin apteekkeissa. Alennukset ja ostohyvytykset on annettava saman suuruisina kaikille apteekkeille. Koska selvityksen kohteena olleiden kaltaisia haitallisia alennuksia ei siten enää voida lääkelainsäädännönkään perusteella myöntää apteekkeille, virasto lopetti maaliskuussa 2006 asian selvittämisen.

Komissiolta jättisakat muovisäkki-kartelliin osallistuneille

Euroopan komissio määräsi marraskuussa 2005 noin 290 miljoonan euron kartellisakat 16:lle muovisia teollisuus-säkkejä valmistavalle yritykselle. Suomalainen UPM-Kymmene Oyj sai 56 miljoonan euron sakot osallisuudestaan kartelliin.

Sakon suuruutta määritessään komissio otti huomioon markkinoiden laajuuden maissa, joissa kartelli toimi, kartellin keston, kartelliin osallistuneiden yritysten suhteellisen painoarvon sekä yritysten koon. Tuottajat olivat tutkimusten mukaan sopineet salaisesti myyntihinnoista Benelux-maissa, Espanjassa, Ranskassa ja Saksassa – eräissä tapauksissa jo yli 20 vuoden ajan.

Eräät yrityksistä tekivät yhteistyötä komission kanssa ja toimittivat sille tietoja, joiden avulla rikkomistapaus vahvistettiin. Tästä korvauksena niihin sovellettiin sakoista vapauttamista ja sakkojen lieventämistä kartelliasioissa koskevaa komission tiedonantoa.

Ensimmäisenä tietoja toimittanut British Polythene Industries vapautettiin sakoista kokonaan. Myös eräille muille yrityksille määrättyjä sakkoja lievennettiin, koska ne olivat toimittaneet komissiolle tietoja. UPM-Kymme-ne ei ollut komission tiedotteen mukaan alennuksia saaneiden yritysten joukossa. Komission ratkaisusta on valitettu Euroopan yhteisön ensimmäisen asteen tuomioistuimeen.

Komissio käynnisti keskustelun vahingonkorvauksista

Kilpailunrajoitusten kohteiksi joutuneilla on useissa maissa mahdollisuus hakea vahingonkorvauksenteen avulla korvauksia vahingonkorvauksista aiheutuneista vahingoista. Myös Suomen kilpailunrajoituslaissa on tästä erillinen säännös, minkä lisäksi vahingonkorvauksia voidaan hakea vahingonkorvauslain nojalla.

Euroopan komissio julkaisi joulukuussa 2005 ns. vihreän kirjan yhteisön kilpailuoikeuden rikkomiseen liittyvistä vahingonkorvauksenteista. Vihreän kirjan ja siihen liitetyn valmisteluaineiston tarkoituksena on avata keskustelua siitä, miksi kilpailunrajoituksista aiheutuneista vahingoista nostetaan Euroopassa niin vähän vahingonkorvauksenteita. Komission mukaan tämä saattaa johtua lainsäädännössä olevista esteistä.

Kilpailunrajoituksiin liittyvät vahingonkorvauksenteet saatetaan vireille kansallisissa tuomioistuimissa, ja komissiolla ei ole tältä osin vahingonkorvausasioissa toimivaltaa. Myöskään vihreä kirja ei sisällä lainsäädäntöehdotuksia, jotka muuttaisivat tältä osin olemassa olevaa tilannetta.

EU:n jäsenvaltioiden kansalliset lait sisältävät kuitenkin komission mukaan esteitä vahingonkorvauksenteiden nostamiseen, kun yhteisön kilpailusääntöjen rikkomisella on aiheutettu vahinkoa kilpailunrajoitusten kohteena olleille. Komissio katsoo, että vahinkoa kärsineillä ei välttämättä ole todellisia mahdollisuuksia

nostamiseen ja että kilpailusääntöjen täytäntöönpano ei ole tästä syystä Euroopassa vielä riittävän tehokasta.

Komissio tähtää siihen, että vahingonkorvauksenteiden esteitä tulisi pyrkiä poistamaan tehokkaasti, ja vihreä kirja on komission avaus tähän liittyvän keskustelun käynnistämiseksi.

Kilpailusakkoja ei voi enää vähentää verotuksessa

Eduskunta hyväksyi joulukuussa 2005 lakiesityksen, jonka mukaan lahjuksia ja sanktioluontoisia maksuja, kuten kilpailun rajoittamisesta määrättyjä sakkoja, ei voi enää vähentää verotuksessa. Esitystä perusteltiin muun muassa sillä, että seuraamusten vähennyskelpoisuus heikentää niiden ennalta ehkäisevää vaikutusta. Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2006 toimitettavassa verotuksessa.

Jakelusopimuksia koskevat kilpailunrajoitukset

Jakelutiesopimukseen liittyvien säännösten soveltaminen on alue, johon on kohdistunut eniten neuvontatarpeita uusien kilpailusäännösten tultua voimaan vuonna 2004. Viraston omien suuntaviivojen ohella yritysten ohjaamisessa ovat apuna EU:n kilpailusääntöjen laaja tapauskäytäntö ja sitä valottavat komission tulkintaohjeet.

Kilpailuvirasto on puuttunut kieltoäännösten edellyttämällä tavalla järjestelmällisesti kaikkiin jakelusopimusten karkeisiin kilpailunrajoituksiin. Tällaiset kilpailurikkomukset on toimitettu myös markkinaoikeuden käsiteltäväksi seuraamusmaksun määräämiseksi. Esimerkiksi määrähinnoittelu on ollut Suomessa kiellettyä jo kymmeniä vuosia. Sitä pidetään yhtenä vakavimmista kilpailunrajoituksista, koska jälleenmyyjien tulee voida kilpailla asiakkaista myös hintojen avulla.

Kilpailuvirasto teki joulukuussa 2005 markkinaoikeudelle esityksen 20 000 euron kilpailurikkomusmaksun määräämiseksi retkeilyvälineitä maahantuovalle Greendoor Oy:lle määrähintakiellon rikkomisesta. Määrähinnoittelun kohteena olivat tässä tapauksessa Varuste.netin internet-kaupassaan myymät retkeilyvarusteet. Kilpailuviraston selvitykset osoittivat Greendoorin vaatineen, että Varuste.netin tuli noudattaa Greendoorin sille toimittamissa retkeilyvarusteissa tämän asettamia suositushintoja.

Kilpailuvirasto katsoi, että kilpailurajoituksen tavoitteena oli häitätä uuden, kuluttajien kannalta edullisen internet-jakeluvaihtoehdon tuloa markkinoille ja kaventaa siten kuluttajien vaihtoehtoja hankintapaikan valinnassa.

Kilpailuvirasto esitti maaliskuussa 2006, että markkinaoikeus määräisi koneita ja laitteita maahantuovalle Oy Tecalemit Ab:lle 120 000 euron kilpailurikkomusmaksun määrähintakiellon rikkomisesta.

Tapauksessa on kyse siitä, että koneita ja laitteita maahantuova Tecalemit oli sisällyttänyt Pohjolan Lai-

tehuolto Oy:n kanssa tekemäänsä huoltovaltuutusopimukseen kohdan, jonka mukaan Pohjolan Laitahuolto ei saanut kilpailla Tecalemitin kanssa palvelujen ja tuotteiden hinnoilla. Ehto rikkoi kilpailunrajoituslain määrähintakieltoa ja esti Pohjolan Laitahuoltoa hinnoittelumasta tarjoamiaan huoltopalveluita itsenäisesti.

Määrähinnoittelun seurauksena Pohjolan Laitahuolto ei voinut kilpailla vapaasti Tecalemitin eikä muiden viimemainitun valtuuttamien jälleenmyyjien kanssa. Hintakilpailun puuttumisesta kärsivät muun muassa Tecalemitin koneita ja laitteita omistaneet yritykset.

Kilpailuvirasto esitti toukokuussa 2006 Nikon Nordic Ab:lle 300 000 euron seuraamusmaksua kilpailusääntöjen rikkomisesta digitaalikameroiden markkinoilla. Nikonin menettely vaikeutti esityksen mukaan Nikon-kameroiden rinnakkaistuontia Suomeen ja vähensi siten kilpailua digitaalikameroiden markkinoilla.

Kansainväliset asiat

Viraston kansainvälisessä toiminnassa on pyritty siihen, että keväällä 2004 käynnistetty aiempaa tiiviimpi yhteistyö EU-viranomaisten välillä sujui mahdollisimman tehokkaasti ja joustavasti. Yhteistyö ECN-verkostossa onkin lähtenyt hyvin käyntiin.

Kilpailunrajoitusten selvittämisessä voidaan nyt hyödyntää koko verkoston asiantuntemusta, ja selvityksiin voidaan pyytää apua muiden jäsenmaiden viranomaisilta. Verkoston yhteyteen on lisäksi perustettu 16 toimialakohtaista työryhmää, joiden kaikkien työskentelyyn myös Kilpailuvirasto osallistuu. Suomen kannalta merkittävimpiä työryhmiä ovat olleet leniency -työryhmä, telemarkkinoiden kilpailuongelmia käsittelevä työryhmä ja artiklan 82 uusien soveltamisohjeiden laatimista valmistellut työryhmä.

Yhteistyötä komission ja jäsenvaltioiden välillä on tiivistetty myös yrityskauppavalvonnassa, jossa EU:n sulautuma-asetus antaa uusia mahdollisuuksia keskittymien käsittelyn siirtämiseen jäsenmaiden ja komission välillä.

Komissio ja jäsenvaltioiden kilpailuviranomaiset vievät ECN-verkoston yhteiseen Interactive -tietokantaan kaikki kauppakriteerin täyttävät kilpailunrajoitustapaukset eli kaikki ne tapaukset, joissa sovelletaan perustamis- ja sopimuksen artikloja 81 ja 82. Tietokantaan oli vuoden

2005 loppuun mennessä viety yhteensä 505 jäsenvaltioiden tai komission tutkittavana olevaa kilpailunrajoitusasiaa. Kilpailuviraston viemiä tapauksia oli kahdeksan.

Komissiossa vireillä olevien tapausten osalta virasto on keskittynyt Suomen kannalta merkittäviin asioihin. Käsiteltyjä tapauksia oli vuonna 2005 yhteensä 374. Viraston edustaja oli raportojana kolmessa komission järjestämässä neuvoo-antavan komitean kokouksessa.

Virasto avustaa lisäksi kauppa- ja teollisuusministeriötä kilpailualan EU:n säädös- ja tuomioistuinasioiden valmistelussa.

Virasto osallistui viime vuonna yhteensä 71:een komission järjestämään asiantuntijakokoukseen ja käsittelee vuoden aikana yhteensä noin 900 verkoston piirissä lähetettyä salattua sähköpostiviestiä. EU:n laajentumisen seurauksena varsinkin uusista jäsenmaista tulleiden kirjallisten tiedustelujen määrä oli myös edelleen suuri. Virasto vastasi vuoden aikana kirjallisesti noin sataan tällaiseen tiedusteluun.

EU-yhteistyön ohella virasto osallistuu OECD:n kilpailukomitean ja sen työryhmien työskentelyyn, pohjoismaiseen yhteistyöhön, kahdenväliseen yhteistyöhön Venäjän kilpailuviranomaisen kanssa sekä antaa lisäksi kehittymässä oleville maille tarvittaessa teknistä apua kilpailukysymyksissä.

ECB's membership closed the delegation of the issuer for Foreign Foreign Issuers to the issuer. The purpose of the year was to make the development of the planning of competition regulation. The activity for the competition was a seminar in the ECB in early 2005.

EFFICIENCY THROUGH COMPETITION

European Commission of the
EU Competition Law

COMPETITION LAW IN FINLAND

Member States of the national
Competition Act

The current Finnish Competition Act, the 345 Act on Competition Regulation, entered into force in 1992 and was amended in 1997, 2004 and 2005. The main objective of the Act is to ensure the free competition in the market.

In situations which do not affect the competition in the market, the competition law does not apply. The competition law applies to the activities of the companies in Finland and to the activities of the companies in other Member States of the EU.

In the EU, a company is considered to be established in Finland, if its main place of business is in Finland. A company which is established in another Member State of the EU, but has a permanent establishment in Finland, is also considered to be established in Finland.

Member States of the national
Competition Act

The current Finnish Competition Act, the 345 Act on Competition Regulation, entered into force in 1992 and was amended in 1997, 2004 and 2005. The main objective of the Act is to ensure the free competition in the market.

The competition law of the Finnish national law may also be applied to the activities of the companies in other Member States of the EU, if the companies are established in Finland and have a permanent establishment in Finland.

Following the 2005 reform, the division of powers between the EU and the Member States of the EU has been clarified.

Pohjoismainen yhteistyö on edelleen tärkeää samankaltaisista kilpailuongelmista johtuen. Vuonna 2005 Pohjoismaat tekivät yhteistyötä mm. energiamarkkinoihin ja päivittäistavarakauppaan liittyvissä asioissa. Lisäksi käynnistettiin yhteisselvitys kilpailun esteistä vähittäispankkitoiminnassa.

Kansainvälinen yhteistyö on lisännyt viraston asiantuntemusta ja ammattitaitoa ja parantanut viraston mahdollisuuksia kotimaisten kilpailunrajoitusten selvittämiseen. Lisääntyneen yhteistyön ja toimintojen vertailun kautta esille tulleet kehittämissideat on otettu huomioon viraston toiminnan suunnittelussa.

Kilpailuvirasto julkaisi vuonna 2005 uuden englanninkielisen esitteen "Efficiency through Competition". Yli 20-sivuisessa julkaisussa esitellään Suomen kilpailunrajoituslain pääkohdat ja viraston päätoiminnot.

Viestintä

Viestinnän tavoitteena on tukea viraston varsinaisten tavoitteiden toteutumista sekä varmistaa mm. valtionhallinnon avoimuusperiaatteen toteutuminen. Viestinnällä pyritään korostamaan erityisesti kuluttajien kilpailusta saamia hyötyjä ja kilpailun yleistä hyvinvointia lisäävää vaikutusta.

Kilpailuun liittyvät asiat olivat viime vuonnakin suhteellisen näkyvästi esillä suomalaisessa mediassa. Eniten kirjoitettiin yrityskauppojen ja kartellien valvonnasta, telealasta, päivittäistavara-kaupasta, lääkeyrityksistä, apteekki-alasta ja terveydenhoidosta sekä vakuutus-alasta. Yrityskaupoista huomiota saivat erityisesti Elisan Saunalahti -kauppa ja SOK:n Spar-hankinta.

ECN-verkoston yhteyteen perustettu viestintätyöryhmä kokoontui ensimmäisen kerran helmikuus-

sa 2005. Ryhmän tavoitteena on mm. luoda ja ylläpitää ECN-verkoston yhteisiä Internet-sivuja. Euroopan komission kotisivuille avattiinkin huhtikuussa 2006 uusi, ryhmän suunnittelema ECN-portaali, joka tarjoaa tietoa EU:n kilpailusääntöjen soveltamisesta eri jäsenmaissa. Sivustolta löytyvät keskitetysti mm. linkit EU-jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten kotisivuille sekä virastojen lehdistötiedotteet ja vuosikertomukset.

[HTTP://EC.EUROPA.EU/COMM/COMPETITION/ANTITRUST/ECN/ECN_HOME.HTML](http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/ecn/ecn_home.html)

Kilpailun rooli hyvinvoinnin lisääjänä

Kilpailuvirasto järjesti syksyllä 2005 Kansallismuseon auditoriossa viraston sidosryhmille ja henkilökunnalle seminaarin, jonka teemana oli kilpailun rooli hyvinvointiyhteiskunnan kehittämisessä. Tilaisuuteen osallistui toistasataa henkilöä. Seminaarin pääpuhujina olivat alivaltiosihteeri Martti Hetemäki valtiovarainministeriöstä ja professori Matti Pohjola Helsingin kauppakorkeakoulusta.

Ylijohtaja Juhani Jokinen nimesi seminaarin alkupuheenvuorossaan kilpailun vaikutuksen talouden kasvuun ja hyvinvoinnin lisääntymiseen keskeisiksi talouden tutkimuksen ja talouspolitiikan kysymyksiksi.

– Kilpailu tehostaa resurssien käyttöä ja nopeuttaa talouden sopeutumista toimintaympäristön muutoksiin. Markkinamekanismi kannustaa kilpaillussa taloudessa toimijoita resurssien siirtämiseen nopeasti mahdollisimman tuottavaan käyttöön. Eri sääntelymekanismit hidastavat tätä prosessia ja vaikuttavat sen tähden hidastavasti talouden kasvuun. Kilpailua edistämällä ja epätarkoituksenmukaista sääntelyä purkamalla voidaan siksi todellakin vahvistaa talouden kasvua ja edistää kansalaisten hyvinvointia, painotti Jokinen.

Markkinaoikeuden päätöksiä 2005

Suomen Numeropalvelu Oy (SNOY)

MO kielsi KIVIn päätöksen täytäntöönpanon siltä osin kuin SNOY oli määrätty juoksevan sakon uhalla lopettamaan menettely, jossa SNOY vaatii yksityishenkilöiden henkilötietojen osalta, ettei sen hakemisto- ja luettelopalveluja tarjoava asiakasyritys saa tarjota palveluitaan loppuasiakkaille Internetissä ilmaiseksi ja ilman rekisteröitymistä. Kielto on voimassa, kunnes SNOY:n markkinaoikeuteen tekemä valitus on ratkaistu tai asiassa toisin määrätään.

KIVI 17.5.2005 (Dnro 1097/61/03)
MO 13.6.2005 (Dnro 293/05/KR)

Säveltäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto ry

MO kumosi KIVIn päätöksen poistaa käsittelystä toimenpidepyyntö, joka koski Teosto ry:n epäiltyä määrävän markkina-aseman väärinkäyttöä, ja palautti asian KIVIn uudelleen käsiteltäväksi. MO katsoo, ettei KIVI ollut riittävällä tarkkuudella selvittänyt, onko Teoston maajoitusyrittäjiä koskeva tariffi merkinnyt kilpailunrajoituslain 7 §:n 4 kohdan tarkoittamalla tavalla kohtuuttoman hinnoittelukäytännön soveltamista.

KIVI 12.12.2003 (Dnro 790/61/02)
MO 12.9.2005 (Dnro 13/04/KR)

Esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeusyhdistys Gramex ry

MO kumosi KIVIn päätöksen poistaa käsittelystä toimenpidepyyntö, joka koski Gramex ry:n määrävän markkina-aseman väärinkäyttöepäilyä ja palautti asian KIVIn uudelleen käsiteltäväksi. MO katsoo, ettei KIVI ollut riittävällä tarkkuudella selvittänyt, onko Gramexin maajoitusyrittäjiä koskeva tariffi merkinnyt kilpailunrajoituslain 7 §:n 4 kohdan tarkoittamalla tavalla kohtuuttoman hinnoittelukäytännön soveltamista.

KIVI 27.2.2004 (Dnro 1127/61/02)
MO 12.9.2005 (Dnro 78/04/KR)

Taksiautoilija XX

KIVI oli poistanut käsittelystä kirjelmän, jossa virastoa oli pyydetty ryhtymään toimenpiteisiin sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain nojalla. MO hylkäsi asiasta tehdyn valituksen, koska mainitun lain soveltaminen ei kuulu KIVIn toimivaltaan.

KIVI 12.11.2003 (Dnro 439/61/03)
MO 11.10.2005 (Dnro 229/03/KR)

Carlsberg A/S

KIVI oli 2001 hyväksynyt ehdollisena yrityskaupan Carlsberg A/S:n ja Orkla ASAn välillä. Yhtiöt hakivat 2002 KIViltä eräiden ehtojen poistamista. Koska KIVI hylkäsi hakemuksen tietyn ehdon osalta, asiasta valitettiin ensin MO:een ja myöhemmin myös KHO:een, joka palautti asian 2005 MO:n käsiteltäväksi. Asian käsittely raukesi, kun KIVI ilmoitti marraskuussa 2005 antamassaan lausunnossa poistaneensa valituksenalaisen ehdon.

KIVI 5.7.2002 (Dnro 338/80/02)
MO 3.3.2003 (Dnro 102/02/KR)
KHO 9.9.2005 (Dnro 1011/2/03)
MO 15.12.2005 (Dnro 460/05/KR)

Piscina Oy

KIVI oli 2004 hyväksynyt yrityskaupan, jossa Kesko Oyj:n tytäryhtiö Keswell hankki määräysvallan Indoor Group Oy:ssä. Piscina oli vaatinut, että MO kumoaisi KIVIn päätöksen tai kieltäisi päätöksen toimeenpanon menettelyvirheen vuoksi. MO jätti Piscina OY:n valituksen ja kantelun tutkimatta.

KIVI 26.11.2004 (Dnro 827/81/04)
MO 21.12.2005 (Dnro 336/04/KR)

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksiä 2005

Lasmak Oy

Lasmak Oy oli valittanut KIVIn päätöksestä poistaa käsittelystä Suomen Yrittäjät ry:tä koskenut toimenpidepyyntö, joka koski määräävän markkina-aseman väärinkäyttöepäilyä yleisesti saatavilla olevien vastikkeettomien tietopalvelujen tuottamisessa. MO oli hylännyt asiasta tehdyn valituksen. KHO kumosi KIVIn ja MO:n päätökset ja palautti asian KIVille, jotta KIVI selvittäisi tarkemmin sitä, voidaan-ko Suomen Yrittäjät ry:tä pitää Yrittäjäportaalina koskevan toimintansa osalta kilpailunrajoituslain 3 §:ssä tarkoitettuna elinkeinonharjoittajana.

KIVI 9.1.2002 (Dnro 1025/61/01)
MO 31.3.2003 (Dnro 24/690/02)
KHO 31.1.2005
(Dnro 1338/2/03, taltio 208)

Silja Line Oy Ab, Suomen Varustamoyhdistys ry

KIVI teki 2000 kilpailuneuvostolle seuraamusmaksuesityksen Helsingin kaupungin / Helsingin Sataman epäilystä määräävän markkina-aseman väärinkäytöstä satama- ja matkustajaliikennepalvelujen hinnoittelussa. MO hylkäsi esityksen. Suomen Varustamoyhdistys ry ja Silja Line Oy Ab valittivat päätöksestä KHO:een. Suomen Varustamoyhdistyksen osalta valitus jätettiin tutkimatta, koska yhdistystä ei pidetty asiassa asianosaisena. Silja Linen valituksen KHO hylkäsi, koska asiassa ei ollut ilmennyt riittäviä perusteita todeta Helsingin Sataman syyllistyneen kilpailunrajoituslain 7 §:n 4 kohdassa tarkoitettuun kohtuuttomaan hinnoitteluun.

KIVI 25.8.2000 (Dnro 549/61/93)
MO 11.10.2002 (Dnro 117/690/00)
KHO 31.3.2005
(Dnro 3434/2/02, taltio 695)

Carlsberg A/S

KHO palautti yrityskaupan ehtojen muuttamista koskevan asian käsiteltäväksi MO:een. Ks. MO:n päätös 15.12.2005 (Dnro 460/05/KR)

KIVI 5.7.2002 (Dnro 338/80/02)
MO 3.3.2003 (Dnro 102/02/KR)
KHO 9.9.2005
(Dnro 1011/2/03 taltio 2264)

Esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeusyhdistys Gramex ry

KHO hylkäsi Gramexin MO:n päätöksestä tekemän valituksen ja vahvisti siten päätöksellään, että Gramex käytti vuonna 2000 väärin määräävää markkina-asemaansa säveltaiteen tekijänoikeuksiin sovellettavien tariffien määrittelyssä. KHO vahvisti markkinaoikeuden päätöksen myös 250 000 euron seuraamusmaksun osalta. KIVI oli 2001 esittänyt, että seuraamusmaksuksi määrättäisiin kolme miljoonaa markkaa eli noin 505 000 euroa.

KIVI 18.12.2001
(Dnrot 101861/00 ja 1061/61/00)
MO 18.8.2003 (Dnro 221/690/01)
KHO 4.10.2005
(Dnro 2715/2/03, taltio 2527)

Hotel Sweet Home Oy

Hotel Sweet Home oli valittanut Kilpailuvirastoon epäillen Pieksämäen kaupunkia määräävän markkina-aseman väärinkäytöstä kahdelle eri hotelliyrittäjälle vuokratun liiketontin vuokrauksessa. KIVI ei katsonut kaupungin syyllistyneen määräävän aseman väärinkäyttöön ja poisti asian käsittelystä. Hotel Sweet Home valitti MO:een, joka hylkäsi valituksen, koska hotelliyrittäjien erisuuruiset vuokrat olivat seurausta sopimusten eri tekoajankohdista. Tämä ero olosuhteissa katsottiin kilpailuoikeudellisesti hyväksyttäväksi. KHO ei nähnyt myöskään syytä muuttaa MO:n päätöstä.

KIVI 1.4.2003 (Dnro 874/68/02)
MO 2.4.2004 (Dnro 79/03/KR)
KHO 9.11.2005
(Dnro 1317/2/04, taltio 2912)

Neste Markkinointi Oy

KIVI oli esittänyt MO:lle, että se toteaisi Neste Markkinoinnin syyllistyneen kiellettyyn määrähinnoitteluun, kun se mm. asetti Neste Quick Shop –ketjun vähittäismyynnihinnoille ala- ja ylärajat ja kieltäessään kauppiaita alittamasta kampanjahintoja. MO hylkäsi esityksen ja katsoi, että vaikka ko. ketjussa olikin kyse vertikaalisesta järjestelmästä Neste Markkinoinnin ja Neste Quick Shopin yrittäjien välillä ei viimeainitun ketjun yrittäjiä voida pitää seuraavana myyntiportaana Neste Markkinointiin nähden. Näin lain 4 §:ää ei voitu soveltaa tapaukseen eikä Neste Markkinoinnin katsottu rikkoneen määrähintakieltoa. KHO hylkäsi KIVIn valituksen MO:n päätöksestä.

KIVI 16.4.2003 (Dnro 99/61/02)
MO 24.2.2004 (Dnro 74/03/KR)
KHO 12.12.2005
(Dnro 884/2/04, taltio3304)

Asiantuntijaluennot 2005

Ajankohta	Esittäjän nimi	Esityksen nimi / aihe	Tilaisuuden järjestäjä / aihe
21.1.2005	Apulaisjohtaja Seppo Reimavuo	Ajankohtaista kilpailuoikeudesta kansainvälisesti	Kansainvälisen kauppakamarin (ICC) Suomen osasto ry
27.1.2005	Ylijohtaja Juhani Jokinen	Ylikansallisen lainsäädännön huomioon ottaminen	HKKK/JOKO
7.2.2005	Erikoistutkija Mikko Huimala	Kilpailuvirasto – näköalapaikka elinkeinoelämään	Pykälä ry:n työelämäseminaari oikeustieteen opiskelijoille
9.2.2005	Apulaisjohtaja Rainer Lindberg	Kartelli- ja kilpailuoikeus	IIR: Toimitusjohtajan oikeudet ja velvollisuudet
10.2.2005	Johtaja Martti Virtanen	Kilpailulainsäädäntö ja hintoihin liittyvät riskit	IIR: Palveluiden hinnoittelu
10.2.2005	Tutkimuspäällikkö Markku Tupamäki	Kauppa ja kilpailulainsäädäntö	KTM: Kaupan työryhmä
14.2.2005	Johtaja Martti Virtanen	Terveystoiminta ja Kilpailuviraston toiminta	KTM
15.2.2005	Johtaja Martti Virtanen	Hyvää laatua kilpailulla	Eri rakennusalan järjestöjen yhteisseminaari aiheesta ”Hyvä rakennesuunnittelu”
17.2.2005	Johtaja Martti Virtanen	Sairaanhoitopiirien yhteistyö ja erikoistuminen	Sairaanhoitopiirien neuvottelupäivä STM:ssä
1.3.2005	Johtaja Martti Virtanen	Toimivatko markkinat? Kilpailuviraston näkökulma	Kuntaliitto: Pelisäännöt julkisen terveydenhuollon hankintojen kilpailuttamiselle
9.3.2005	Johtaja Martti Virtanen	Terveystoiminnan kilpailuttaminen – Kilpailuviraston näkökulma	Suomen Lääkäriliiton yksityissektorivaliokunta
15.3.2005	Johtaja Martti Virtanen	Kolme näkökulmaa kunnallisten palvelujen tuottamiseen	ETLA: Kuntien palvelutuotanto – kuka tuottaa, mitä ja miten ?
17.3.2005	Apulaisjohtaja Rainer Lindberg	Kilpailulainsäädännön uudistus	Teknojuridiikka, Nuoret lakimiehet
14.4.2005	Ylijohtaja Juhani Jokinen	Kilpailuviraston toiminnan painopisteet	Teknisen Kaupan Liitto
21.4.2005	Apulaisjohtaja Rainer Lindberg	Kartellivalvonta Kilpailuvirastossa	Teknisen Kaupan Liitto
4.5.2005	Johtaja Martti Virtanen	Kunnallisten palvelujen tuottaminen	IBM: Julkisen sektorin aamiaistilaisuus lehdistölle
16.5.2005	Apulaisjohtaja Rainer Lindberg	Kartellivalvonta Kilpailuvirastossa	Krogerus & Co.: Kilpailuoikeusseminaari
16.5.1005	Apulaisjohtaja Timo Mattila	Ajankohtaista määrävän markkina-aseman väärinkäyttövalvonnassa	Krogerus & Co.: Kilpailuoikeusseminaari
26.5.2005	Ylijohtaja Juhani Jokinen	Ajankohtaista kilpailupolitiikasta	Elinkeinoelämän keskusliiton edustajiston kevätkokous
1.6.2005	Apulaisjohtaja Rainer Lindberg	Kartelli- ja kilpailuoikeus	IIR: Toimitusjohtajan oikeudet ja velvollisuudet
7.6.2005	Erikoistutkija Elina Kumpulainen	Lääkealan kilpailuympäristö ja -säännökset	IIR: Lääkemarkkinointi 2005
8.6.2005	Ylijohtaja Juhani Jokinen	ICT-paneelikeskustelu	FICOM ry: ICT-alan tulevaisuuden haasteet
9.6.2005	Ylijohtaja Juhani Jokinen	Sääntelyn kilpailuvaikutukset	Päivittäistavarakauppa ry:n tutkimuspäivä
10.6.2005	Ylijohtaja Juhani Jokinen	Suomen ja EU:n kilpailuoikeuden kehitys	Kansainvälinen kauppakamarin Suomen osaston kilpailuoikeusryhmä
31.8.2005	Apulaisjohtaja Rainer Lindberg	Kartelli- ja kilpailuoikeus	IIR: Toimitusjohtajan oikeudet ja velvollisuudet
20.8.2005	Ylijohtaja Juhani Jokinen	EU:ko kotimarkkina-alue?	Lihakeskusliiton 70-vuotisjuhla
6.9.2005	Ylijohtaja Juhani Jokinen	Kilpailuoikeuden kehitysnäkymät	Kontakti.net: Kilpailuoikeus, kokemuksia modernisaatiosta
24.9.2005	Johtaja Martti Virtanen	Kilpailun edut julkisella sektorilla	Pirkanmaan yrittäjien Yrityspäivät: ”Julkisista hankinnoista uutta potkua yrittäjille”
29.9.2005	Johtaja Martti Virtanen	European Competition Network – kokemuksia viranomaisten yhteistyöelimen toiminnasta	IIR: Kilpailuoikeus ’05
29.9.2005	Ylijohtaja Juhani Jokinen	Kilpailuviraston ajankohtaiskatsaus	IIR: Kilpailuoikeus ’05
18.10.2005	Johtaja Martti Virtanen	Perustamissopimuksen 82 artiklan soveltamiskäytännöstä	KTM: Tilannekatsaus ajankohtaisiin kilpailuasioihin
11.11.2005	Ylijohtaja Juhani Jokinen	Markkinat, kilpailu ja kunnat	Efekon puheenjohtajaseminaari
18.11.2005	Ylijohtaja Juhani Jokinen	Kuluttaja ja itsehoitolääkkeet	Farmasian oppimiskeskus: Farmasian Päivät
21.11.2005	Johtaja Martti Virtanen	Enhancing competition on the service sector	EU:n komissio: Better regulation of professional services
23.11.2005	Apulaisjohtaja Rainer Lindberg	Kartelli- ja kilpailuoikeus	IIR: Toimitusjohtajan oikeudet ja velvollisuudet
24.11.2005	Johtaja Martti Virtanen	Tilaa- ja tuottaja mallit elinkeinopolitiikan näkökulmasta	Suomen Terveystoiminnan Arvioinnin Seura: Terveystoiminnan uudistamisen strategiset valinnat
14.12.2005	Ylijohtaja Juhani Jokinen	Kilpailu ja energiamarkkinat	IIR: Energiamarkkinat 2006

Kotimaiset työryhmäedustukset I.I.2006

Työryhmän asettaja	Työryhmä	Kilpailuviraston edustajat työryhmässä
Kauppa- ja teollisuusministeriö	Kilpailu- ja valtiontukijaosto (EU 12)	Ylijohtaja Juhani Jokinen
Kauppa- ja teollisuusministeriö	Kaukolämpötoiminnan valvontaa koskevan selvityksen ohjausryhmä	Erikoistutkija Valtteri Virtanen
Kauppa- ja teollisuusministeriö	Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan palvelukeskus- ja tilivirastorakennetyöryhmä	Hallintopäällikkö Marja-Terttu Kyttälä
Kauppa- ja teollisuusministeriö	Lainsäädännön yritysvaikutusten arviointia koskeva hanke, SÄVY	Erikoistutkijat Antti Ihämäki ja Liisa Vuorio
Kauppa- ja teollisuusministeriö	EU:n toinen päästökauppa- ja jakoperusteiden ja päästökauppalainsäädännön valmistelua varten	Johtaja Martti Virtanen
Kauppa- ja teollisuusministeriö	Rajoitetun syöttötariffin käyttöönottoa turvelaudesähkön tuotannossa koskevan selvityksen ohjausryhmä	Erikoistutkijat Maarit Taurula ja Valtteri Virtanen
Kauppa- ja teollisuusministeriö, Kuluttajavirasto	Kuluttajapolitiittisen ohjelman (2004-07) toimeenpanoon liittyvä työryhmä toimivien julkisten ja yksityisten palveluiden kehittämiseksi	Erikoistutkija Liisa Vuorio
Kauppa- ja teollisuusministeriö	Venäjäverkosto	Apulaisjohtaja Seppo Reimavuo ja erikoistutkija Leena Eerola
Liikenne- ja viestintäministeriö	Joukkoliikennefoorumi	Kilpailuasiantuntija Riitta Ryhänen
Liikenne- ja viestintäministeriö	Kansallinen laajakaistastrategiatyöryhmä	Johtaja Martti Virtanen
Opetusministeriö	Hautausoimilain seurantatyöryhmä	Erikoistutkija Liisa Vuorio
Sisäasiainministeriö	Sisäasiainministeriön laajakaistastrategia	Johtaja Martti Virtanen
Sisäasiainministeriö	Lääninhallitusten toimialan peruspalvelujen arviointityöryhmä	Erikoistutkija Jan Nybondas
Ulkoasiainministeriö	OECD-asioiden pysyvä koordinaatioryhmä	Apulaisjohtaja Seppo Reimavuo ja erikoistutkija Jaana Böelius
Valtiovarainministeriö	Yksityisen palvelutuotannon roolin kehittäminen julkisessa hallinnossa	Erikoistutkija Liisa Vuorio ja johtaja Martti Virtanen
Viestintävirasto	Sähköisen viestinnän neuvottelukunta	Apulaisjohtaja Timo Mattila
Viestintävirasto	Viestintäviraston laajakaistayhteyksien operaattorirajapintatyöryhmä	Erikoistutkija Seppo Uusitupa
Viestintävirasto	Viestintäviraston yritys- ja erityispalvelunumerotyöryhmä	Erikoistutkija Seppo Uusitupa
Ympäristöministeriö	Kansallisen rakennuspolitiittisen ohjelman seurannan II vaihe	Kilpailuasiantuntija Riitta Ryhänen

Kilpailuviraston yhteystiedot 1.5.2006

Käyntiosoite
Pitkäsillanranta 3 A, 00530 Helsinki

Postiosoite
PL 332, 00531 Helsinki

Puhelin (09) 7314 31
Faksi (09)7314 3328

Sähköposti
kirjaamo@kilpailuvirasto.fi

Henkilökohtaiset s-postiosoitteet muodostetaan:
etunimi.sukunimi@kilpailuvirasto.fi (ilman ä:n tai ö:n pisteitä)

Kotisivu: www.kilpailuvirasto.fi

YLIJOHTAJA

Jokinen Juhani, ylijohtaja	7314 3389
Virta Mari, ylijohtajan sihteeri	7314 3301

MONOPOLIRYHMÄ

Mattila Timo, apulaisjohtaja, ryhmän päällikkö	7314 3332
Mäkipää Armi, osastosihteeri, ryhmän sihteeri	7314 3382
Pursiainen Heikki, erikoistutkija	7314 3366

Yrityskauppa- ja valvonta

Passi Leena, tutkimuspäällikkö	7314 3374
Kaiponen Hanna, erikoistutkija	7314 3620
Saarinen Tiina, erikoistutkija	7314 3393
Suvanto Susanna, erikoistutkija	7314 3376
Virtanen Valteri, erikoistutkija	7314 3621
Väisänen Hannele, erikoistutkija	7314 3388

Määräävän markkina-aseman väärinkäytön valvonta (yleinen)

Ahonen Ari, tutkimuspäällikkö	7314 3368
Helkamo Kaarlo, erikoistutkija	7314 3348
Johansson Topi, kilpailuasiainneuvos	7314 3380
Loikkanen Sinikka, erikoistutkija	7314 3359
Norkela Antti, erikoistutkija	7314 3345
Pääkkönen Jussi, erikoistutkija	7314 3391
Pöyry Lasse, erikoistutkija	7314 3616

Määräävän markkina-aseman väärinkäyttö (erityistoimialat ml. televiestintä ja energia)

Taurula Maarit, tutkimuspäällikkö	7314 3381
Aspinen Pirjo, erikoistutkija	7314 3610
Kari Hanne, erikoistutkija	7314 3357
Metsärinta Sami, erikoistutkija	7314 3337
Oravainen Henriikki, erikoistutkija	7314 3629
Sukanen Jarno, erikoistutkija	7314 3352
Uusitupa Seppo, erikoistutkija	7314 3355

KARTELLIRYHMÄ

Lindberg Rainer, apulaisjohtaja, ryhmän päällikkö	7314 3351
Pullinen Eija, osastosihteeri, ryhmän sihteeri	7314 3339
Tuomola Pirjo, tarkastaja	7314 3392

Kilpailijoiden välinen yhteistyö

Hermas Mika, tutkimuspäällikkö	7314 3344
Huimala Mikko, erikoistutkija	7314 3350
Lipponen Juha, erikoistutkija	7314 3362
Nyländen Johanna, erikoistutkija	7314 3606
Syrjälä Sanna, erikoistutkija	7314 3385
Tahvanainen Soile, erikoistutkija	7314 3613

Kilpailijoiden välinen yhteistyö

Juuti Arttu, tutkimuspäällikkö	7314 3614
Airas Sakari, erikoistutkija	7314 3371
Rämö Anne, erikoistutkija	7314 3384
Talliniemi Christa, erikoistutkija	7314 3354
Vahvaselkä Saara, erikoistutkija	7314 3326

Jakelutiesopimukset

Tupamäki Markku, tutkimuspäällikkö	7314 3370
Leskinen Charlotte, erikoistutkija	7314 3617
Mutanen Anu, erikoistutkija	7314 3341
Sinivuori-Boldt Tarja, erikoistutkija	7314 3612
Vesala Juha, erikoistutkija	7314 3336

KILPAILUNEDISTÄMISRYHMÄ

Virtanen Martti, johtaja, ryhmän päällikkö	7314 3338
Kopra Virve, toimistosihteeri, ryhmän sihteeri	7314 3377
Ihamäki Antti, erikoistutkija	7314 3387
Nybondas Jan, erikoistutkija	7314 3364
Pennanen Juhani, tutkimuspäällikkö	7314 3361
Pohjonen Hannu, erikoistutkija	7314 3343
Ryhänen Riitta, kilpailuasiainneuvos	7314 3330
Vuorio Liisa, erikoistutkija	7314 3358

KANSAINVÄLISET ASIAT

Reimavuo Seppo, apulaisjohtaja, ryhmän päällikkö	7314 3602
Montonen Hannele, kirjaaja, ryhmän sihteeri	7314 3363
Boëlius Jaana, erikoistutkija	7314 3604
Eerola Leena, erikoistutkija	7314 3346
Koivunen Karoliina, erikoistutkija	7314 3615
Strandén Soile, sihteeriharjoittelija	7314 3302

VIESTINTÄ JA VALMENNUS

Kari Päivi, viestintäpäällikkö, ryhmän päällikkö	7314 3390
Koski Anni, osastosihteeri, ryhmän sihteeri	7314 3383
Aho Jaana, erikoissuunnittelija	7314 3333
Nordling Joakim, viestintäavustaja	7314 3356
Salin Marketta, tiedottaja	7314 3331
Väkevä Elina, sihteeriharjoittelija	7314 3603

HALLINTO

Kyttälä Marja-Terttu, hallintopäällikkö, ryhmän päällikkö	7314 3379
Sukupolvi Taina, toimistosihteeri, ryhmän sihteeri	7314 3375
Berglund Peter, atk-suunnittelija	7314 3601
Fager Kari, vahtimestari	7314 3349
Hastrup Visa, vahtimestari	7314 3329
Ilvonen Anne, osastosihteeri	7314 3378
Marjanen Arja, atk-erikoissuunnittelija	7314 3373
Perhoniemi Terttu, erikoistutkija	7314 3340
Salojuuri Marja-Leena, erikoistutkija	7314 3342
Ylhäinen Manu, mikrotukihenkilö	7314 3611

KILPAILUVIRASTO
KONKURRENSVERKET